

Nr 153.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa anslag under tredje huvudtiteln; given Stockholms slott den 3 mars 1950.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen ministern för utrikes ärendena hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Östen Undén.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I förevarande proposition äskas medel för avlöningar i utrikesdepartementet och vid beskickningar och konsulat samt för kontorskostnadsersättningar åt lönade tjänstemän inom utrikesförvaltningen. De för dessa ändamål under tredje huvudtiteln uppförda anslagen — A. 1. samt B. 1.—B. 6. — upptogs nämligen i innevarande års statsverksproposition med anledning av vissa då pågående utredningar till beräknade belopp. Förslag framläggas nu bland annat om förstärkning av utrikesdepartementet och av representationen utomlands. Den avsedda utbyggnaden av departementets handelsavdelning och utlandsrepresentationen betingas väsentligen av Sveriges handelsintressen och grundas å ett förslag, som framlagts av särskilda sakkunniga för utredning angående åtgärder ägnade att effektivisera förberedelserna till och förandet av Sveriges handelsavtalsförhandlingar. Därjämte erfordras med anledning av den svenska kronans nedskrivning i förhållande till vissa främmande valutor en avsevärd förstärkning av anslagen till avlöningar vid beskickningar och konsulat.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 3 mars 1950.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, QUENSEL, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Ministern för utrikes ärendena anför efter gemensam beredning med cheferna för finans- och handelsdepartementen.

I innevarande års statsverksproposition (III ht, s. 1) anmäldes, att infortrade yttranden över ett av särskilda sakkunniga framlagt förslag till förstärkning av såväl utrikesdepartementet som utrikesförvaltningen i övrigt beräknades föreligga i januari 1950. Vidare framhölls, att vissa förslag av den för en översyn av de kamerala ärendenas handläggning inom utrikesförvaltningen tillkallade utredningsmannen vore föremål för övervägande inom departementet. Slutligen erinrades om att av statsrådet Andersson tillkallade utredningsmän med uppgift att verkställa utredning rörande avlöningsförmånerna för utomlands stationerade tjänstemän då nyligen börjat sitt arbete. Med hänsyn till dessa utredningar upptogs för anslagen A. 1. samt B. 1.—B. 6. tills vidare endast beräknade belopp.

Jag anhåller nu att ånyo få anmäla dessa anslagsfrågor. Vad sistnämnda utredning angår vill jag framhålla, att dess resultat icke torde kunna redovisas förrän i samband med frågan om anslag under tredje huvudtiteln för budgetåret 1951/52.

Förutvarande anslaget A. 3., från vilket bestritts kostnaderna för de administrativa anordningar, som från svensk sida vidtagits för handläggning av ärenden sammanhängande med Sveriges medlemskap i Organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete, har, såsom anmälts i nämnda statsverksproposition, utgått ur riksstaten. Ifrågakommande utgifter för sagda ändamål upptagas i anslutning härtill i det följande under anslagen A. 1., B. 1., B. 4. och B. 5.

De av chefen för handelsdepartementet den 12 november 1948 tillkallade sakkunniga för utredning angående åtgärder ägnade att effektivisera förberedelsen till och förandet av Sveriges handelsavtalsförhandlingar ha i sitt den 1 november 1949 avgivna betänkande angående de handelspolitiska arbetsformerna m. m., del I (SOU 1949: 57), framlagt förslag, syftande till att

rationalisera och effektivisera det handelspolitiska planläggnings- och förhandlingsarbetet, samt förorda i anslutning därtill en viss förstärkning av utrikesdepartementets handelsavdelning och representationen utomlands. En allmän redogörelse för utredningen kommer att lämnas i proposition till årets riksdag angående anslag för nästa budgetår till statens handels- och industrikommission. Betänkandet upptages därför i detta sammanhang till behandling endast i den mån det berör anslag under tredje huvudtiteln. De sakkunniga anföra i nu ifrågakvarande ämne inledningsvis följande.

Sveriges utrikeshandel har under de senaste decennierna genomgått en betydande utveckling och nått en sådan omfattning, att den per invånare räknat överträffas endast av ett fåtal länder.

För att ge en föreställning om denna utveckling må nämnas, att vårt lands totala handelsomsättning åren närmast före första världskriget utgjorde omkring 1 700 miljoner kronor för år, medan den åren 1947 och 1948 uppgick till i runt tal 8 500, respektive 8 900 miljoner kronor. Även om hänsyn togs till penningvärdets förändringar, föreligger här en avsevärd ökning av utrikeshandeln. Också på sjöfartens område har under denna period en betydande utveckling ägt rum.

Det är givet, att redan denna utrikeshandelns kontinuerliga tillväxt medför ett normalt behov av en förstärkning av de statliga organ, som ha att på detta område företräda vårt land. Men även andra förhållanden aktualisera behovet av en översyn av utrikesförvaltningens organisation, i vad avser handelspolitiska och kommersiella spørsmål. Särskilt må framhållas de svårigheter, som den statliga regleringen av utrikeshandeln och det bilaterala avtalssystemet uppställa, den ökade konkurrensen på världsmarknaden och den därav betingade intensifieringen av exportsträvandena och spridningen av utrikeshandeln.

Uppenbarligen leder den statliga regleringen av utrikeshandeln och det bilaterala systemet till en myckenhet arbete för såväl den inre som den yttre tjänsten. I första hand är det själva avtalsarbetet — förberedelserna och för utrikesdepartementets del särskilt förhandlingarna — som medför olika arbetsuppgifter. Men även avtalens tillämpning innebär en betydande utökning av verksamheten. De ofta invecklade regleringarna av varuutbytet och betalningsfrågorna ställa de enskilda företagen i stort beroende av den officiella representationens bistånd. Utvecklingen har gått därhän, att det ofta är utomordentligt svårt för de enskilda företagen att genom egna åtgöranden övervinna de hinder, som genom statliga åtgärder på de flesta håll skapats för utrikeshandeln. Affärslivet och dess organ äro därför i behov av en ständig kontakt med den officiella utrikesrepresentationen, och denna måste sålunda i stor utsträckning tagas i anspråk för att genom uppvaktningar och demarcher hos myndigheterna i vederbörande land bereda lättnader i de stundom betydande svårigheter av olika slag, som kunna föreligga.

Även om man på det internationella planet ådagalägger ett betydande intresse för en liberalisering av handeln länderna emellan, ter det sig dock ovisst, när några mera avsevärda förändringar härvidlag skola kunna påräknas. I varje fall torde man få räkna med att ett betydande statligt inflytande över utrikeshandeln kommer att kvarstå i ett stort antal länder, även om en viss normalisering av förhållandena skulle äga rum.

Det är givet, att även det internationella samarbetet på de ekonomiska och handelspolitiska områdena (OEEC, ITO, GATT etc.), som efter kriget fått en mycket stor omfattning, medfört betydande arbetsuppgifter för utrikesförvaltningen.

Den svenska utrikeshandeln företer en relativt stark koncentrerings på ett fåtal marknader, såväl när det gäller exporten som importen. Sålunda faller en betydande del av den svenska införseln och utförseln på ett fåtal av de stora industriländerna, och det må framhållas, att åren 1936 och 1937 53,4, respektive 51 % av det totala värdet av vår utförsel belöpte på de tre största avnämländerna. Efterkrigsåren ha visserligen uppvisat förhållanden, som icke torde kunna ge en helt tillförlitlig bild av utvecklingen, men det synes dock, som om en bestämd tendens till ökad spridning av exporten skulle föreligga, och det kan nämnas, att åren 1946 och 1947 belöpte 31,4, respektive 35,1 % på de tre länder, som då voro de största avnämländerna av den svenska exporten. Denna spridning av utrikeshandeln torde ur flera synpunkter motsvara ett handelspolitiskt och kommersiellt intresse, och det synes därför vara anledning att i möjligaste mån stödja denna tendens. Emellertid medföra dessa förhållanden ökade arbetsuppgifter för utrikesförvaltningen, och i samma riktning verkar den senaste tidens intensifiering av exportsträvandena.

Det vore naturligt, att den betydande ökning av utrikesförvaltningens arbetsuppgifter, som förhållandena medfört, också skapat svårigheter att inom den förefintliga kostnadsramen tillgodose personalbehovet. Visserligen hade det senaste decenniet medfört icke obetydliga förstärkningar på detta område, men det vore likväl uppenbart, att dessa icke varit tillräckliga för att fylla de ökade kraven. Flera andra länder, som med hänsyn till utrikeshandeln torde kunna jämföras med Sverige, hade för övrigt en betydligt större utlandsrepresentation än vårt land.

Personalorganisationens otillräcklighet hade icke minst kommit till uttryck vid de överläggningar, som de sakkunniga hållit med representanter för näringslivet. Från åtskilliga håll hade sålunda med stor skärpa betonats angelägenheten av en förstärkning såväl av beskickningarna i utlandet som av utrikesdepartementets handelsavdelning.

De sakkunniga hade verkställt en inventering av läget inom den yttre representationen och handelsavdelningen för att kunna precisera de ur handelspolitiska och kommersiella synpunkter i särskild grad aktuella personalbehoven. Härvid hade de sakkunniga utgått från den nuvarande situationen men förutsåge, att den handelspolitiska och kommersiella utvecklingen snart nog kunde komma att nödvändiggöra förstärkningar även i andra länder. Skulle detta bli händelsen och utvecklingen icke leda till minskat personalbehov på andra håll, finge de sakkunniga återkomma.

Över de sakkunnigas förslag ha beskickningarna i Athén, Buenos Aires, Canberra, Haag, Kairo, Lima, Lissabon, London, Madrid, Mexico, Montevideo, New Delhi, Ottawa, Rio de Janeiro, Rom, Santiago de Chile, Teheran och Washington samt generalkonsulatet i Berlin beretts tillfälle yttra sig, i vad avser vederbörandes verksamhetsområde. Dessutom ha statskontoret, kommerskollegium — som i vad avser utredningens nu ifrågavarande delar hört samtliga handelskamrar i riket, Sveriges allmänna exportförening, Sveriges industriförbund, Sveriges grossistförbund, Svenska handelsagenters förening, Kooperativa förbundet samt Sveriges lantbruksförbund —

ävensom statens handelskommission anmodats yttra sig över utredningen. Även Sveriges redareförening har avgivit yttrande i ärendet.

Beskickningarnas yttranden redovisas under förslagsanslaget B. 1.

Statskontoret framhåller, att det nuvarande i hög grad onormala tillståndet försvårar möjligheterna att klart överblicka och bedöma behovet av den personal, som i dagens läge kan behövas inom utrikesförvaltningen. Vid prövning av frågan om en förstärkning av den handelspolitiska administrationen borde man därför vidtaga anordningar, som möjliggjorde en smidig anpassning och reduktion av personaluppsättningen vid återgång till mera normala förhållanden på utrikeshandels område. En viss försiktighet torde sålunda vara att anbefalla vid utbyggnad av den ordinarie personalorganisationen, särskilt i vad anginge utrikesdepartementets handelsavdelning. De föreslagna ökningarna av antalet diplomatiska och konsulära befattningar inom den yttre representationen måste givetvis ses mot bakgrunden av vårt lands starkt ökade handelsomsättning och den tendens till större spridning av utrikeshandeln, som av utredningen visats föreligga. Då upparbetandet av nya marknader, främst för exporten, vore av största betydelse för landets näringsliv och ekonomi, vore det angeläget, att förefintliga möjligheter till ökat handelsutbyte icke hämmades genom personalorganisationens otillräcklighet. Den erforderliga personalförstärkningens storlek och sammansättning undandrog sig emellertid helt statskontorets bedömande.

Kommerskollegium ansluter sig i fråga om den handelspolitiska administrationen till de sakkunnigas förslag. Trots den utveckling mot en ökad liberalisering av handeln, som ägt rum och som även fortsättningsvis kunde förväntas, förelåge otvivelaktigt ett betydande behov av personalförstärkning såväl av den yttre representationen som av handelsavdelningen. Även om det i nuvarande statsfinansiella läge vore nödvändigt med stor återhållsamhet vid inrättandet av nya statliga befattningar, måste dock kostnaderna för de föreslagna förstärkningarna anses jämförelsevis begränsade i förhållande till de värden, det här gällde att tillvarataga.

Samtliga handelskamrar ansluta sig till förslaget om en förstärkning av utrikesförvaltningen. *Handelskammaren i Gävle* tillstyrker livligt den föreslagna förstärkningen under framhållande av att denna dock i betraktande av erforderligheten av utvidgat stöd av mera permanent natur för utrikeshandeln och sjöfarten måste få anses som alltför knapp i jämförelse med behoven. Detta gällde såväl angelägenheten av exportens intensifiering och förgrening på nya marknader som önskemålet om direktimportens främjande från nya inköpsländer, varigenom förmånligare priser skulle kunna erhållas.

Enligt *Sveriges allmänna exportförening* ådagalägger den skildring av utrikesförvaltningens nuvarande organisation, som lämnas i betänkandet, ett påtagligt behov av personalförstärkning såväl i representationen utomlands som å handelsavdelningen. Trots den i och för sig glädjande utveckling, som tagit sig uttryck i en omfattande frilistning mellan flertalet länder i Väst-europa, måste en statlig dirigering av utrikeshandeln befaras komma att be-

stå i en mångfald länder under åtskillig tid framåt. I ett sådant läge behövde vår utrikeshandel alltjämt ett omfattande stöd från den officiella utrikesrepresentationen, icke minst vid tillämpningen av ingångna handelsavtal. En effektiv utrikesförvaltning vore ur såväl ekonomiska som allmänna synpunkter av sådan betydelse för vårt land, att det även i förhandenvarande ansträngda statsfinansiella läge obetingat lönade sig för det allmänna att anvisa de medel, som prövades erforderliga för tillgodoseende av detta ändamål. För ett land som Sverige med dess beroende av en över hela jordklotet spridd utrikeshandel vore i nuvarande tid tillgången till en på det handelspolitiska området effektivt arbetande utrikesrepresentation av allra största betydelse. I detta sammanhang ifrågasättes, huruvida det icke vore möjligt att i nuvarande för vår utrikeshandel brydsamma tider vid besättande av handelspolitiskt betonad befattning taga ökad hänsyn till de ifrågakommande tjänstemännens speciella förutsättningar att kunna väl fylla just denna befattning.

Sveriges industriförbund, som varit i tillfälle att för de sakkunniga framföra sina synpunkter på frågor berörande en ökad effektivisering av handelsavtalsarbetet, konstaterar, att dessa i hög grad vunnit beaktande vid utformandet av de sakkunnigas förslag, samt förklarar sig icke ha några erinringar att framställa. Emellertid understrykes vikten av kontinuitet i personalhänseende, framför allt i fråga om de befattningar, som äro speciellt inriktade på närings- och handelspolitiska frågor.

Svenska handelsagenters förening ansluter sig helt till betänkandets rekommendationer i nu ifrågavarande hänseenden.

Kooperativa förbundet, som förklarar sig icke kunna i varje särskilt fall bedöma, huruvida de föreslagna förstärkningarna för framtiden kunna anses nödvändiga, finner den förebragta motiveringen för de olika förslagen vägande och tillstyrker därför allmänt den ifrågasatta utbyggnaden av den handelspolitiska representationen.

Statens handels- och industrikommission har icke någon erinran att göra i fråga om de synpunkter och förslag, som framkommit från de sakkunnigas sida angående utrikesförvaltningens administration, och förordar för sin del, att de förstärkningar, som föreslagits i fråga om utrikesförvaltningen, genomföras.

Departementschefen. I det följande redogöres för de sakkunnigas förslag till förstärkning av utrikesdepartementet och representationen i vissa främmande länder samt för de avgivna yttrandena. Vissa av de i betänkandet framlagda förslagen förordas, under det att andra icke ansetts kunna tillstyrkas av hänsyn till det rådande budgetära läget och den återhållsamhet, som med anledning därav måste iakttagas beträffande inrättandet av nya tjänster inom statsförvaltningen. Även vissa i yttrandena förordade förstärkningar avstyrkas.

A. Utrikesdepartementet.**[1] 1. Utrikesdepartementet: Avlöningar.**

	Anslag Kronor	Nettoutgift Kronor
1947/48	1 402 700	1 446 158
1948/49	2 262 000	2 220 562
1949/50 (statsliggaren s. 165) ..	2 440 000	
1950/51 (i statsverkspropositionen beräknat belopp) ..	2 600 000	
» (förslag)	2 520 000	

Kungl. Maj:t har den 20 maj 1949 fastställt följande personalförteckning och avlöningsstat för utrikesdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

Personalförteckning.

Befattning	Tjänstemän å ordinarie stat:	Lönegrad
A. Diplomatisk eller konsulär personal.		
1 sändebud såsom kabinettssekreterare		Co 19
1 chef för handelsavdelningen		Co 17
	eller	Co 14
3 utrikesråd såsom avdelningschefer		Co 14
1 protokollechef		Ca 33
10 byråchefer		Ca 33
8 förste sekreterare		Ca 29
11 andre sekreterare		Ca 24
3 förste kanslistar eller kanslistar		Ca 20
		eller Ca 16
B. Övrig personal.		
1 sändebud och finanssakkunnig		Cr 19
1 kansliråd och chef för arkivet		Ca 33
1 kamrerare		Ca 29
2 förste arkivarier		Ca 29
2 arkivarier		Ca 26
1 revisor		Ca 24
13 kansliskrivare		Ca 15
32 kanslibiträden		Ca 11
3 förste expeditionsvakter		Ca 11
7 expeditionsvakter		Ca 9
38 kontorsbiträden		Ca 8

Befattning

Lönegrad

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 24:

5 förste sekreterare ..... Ce 29

Tjänstemän å övergångsstat:**B. Övrig personal.**

2 kanslibiträden ..... Ca 11

Avlöningsstat.

	Kronor
1. Avlöning till departementschefen, ministern för utrikes ärendena	33 600
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 072 400
3. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t.....	8 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 036 000
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:	
a. Representationsbidrag till ministern för utrikes ärendena	20 000
b. Övriga löneförmåner	20 000
	40 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	250 000
	Summa kronor 2 440 000

Handelsavdelningen.

De sakkunniga anföra i denna del följande.

Den betydande ökningen av handelsavdelningens verksamhet hade medfört, att avdelningschefens arbetsbörda blivit alltför omfattande och betungande. Om effektiviteten skulle kunna upprätthållas, syntes det oundgängligt att ernå en avlastning. Särskilt angeläget vore, att man finge en befattningshavare, vilken liksom handelschefen kunde ha överblick över hela det handelspolitiska området samt biträda denne vid ledningen av verksamheten och uppehålla hans befattning vid ledigheter och tjänsteresor. Detta önskemål syntes lämpligast böra förverkligas genom inrättande av en befattning såsom biträdande handelschef. För att en tillräckligt kvalificerad person skulle kunna förvärfvas för ändamålet, torde det vara erforderligt, att befattningen placerades åtminstone i lönegraden Co 14.

Flera av de olägenheter, som vidlåda det handelspolitiska arbetet, syntes bottsna däri, att staben av förhandlare vore väl begränsad, och det gällde därför att på lämpliga vägar nå fram till en erforderlig ökning av den krets av personer, som kunde anlitas som förhandlingsledare. Ur flera synpunkter förefölle det emellertid icke vara lämpligt med mer än en särskild befattning som handelsförhandlare. Därjämte torde den biträdande handelschefen i betydande omfattning få fylla en motsvarande funktion. Handelschefen

själv torde däremot med hänsyn till sin arbetsbörda endast i jämförelsevis begränsad utsträckning kunna åtaga sig förhandlingsuppdrag. Ordföranden för handelskommissionen liksom statssekreteraren i handelsdepartementet anlätades för närvarande i vissa fall som förhandlingsledare. Detta torde alltjämt i viss utsträckning vara möjligt. I övrigt borde man — i den mån icke personer utanför administrationen anlätades — i stort sett få anförtro dessa uppgifter åt handelsavdelningens byråchefer. För den nuvarande befattningen som handelsförhandlare hade tagits i anspråk tjänsten som sändebud i Berlin. Det vore emellertid erforderligt, att denna tjänst frigjordes, så att den kunde disponeras för sitt egentliga ändamål. En särskild befattning som handelsförhandlare borde därför inrättas samt torde i likhet med befattningen som biträdande handelschef böra placeras i lönegraden Co 14.

Envar av handelsavdelningens sju byråer borde ställas under en ordinarie byråchefs ledning. Den på vissa byråer tillämpade anordningen med en förste sekreterare såsom tjänsteförrättande byråchef vore icke heller i övrigt tillfredsställande; det måste anses önskvärt, att dessa befattningshavare erhöle den tjänsteställning, som svarade mot deras arbetsuppgifter.

Antalet för avdelningens sju byråer avsedda byråchefsbefattningar utgjorde för närvarande fem. Av dessa disponerades emellertid två för beskickningarna i Montevideo och New Delhi. Därest, såsom de sakkunniga föreslagit, två beskickningsrådstjänster inrättades för dessa beskickningar, skulle ifrågavarande två byråchefsbefattningar kunna återföras till avdelningen. Under sådana förhållanden erfordrades två nya byråchefstjänster, nämligen en för kanslibyrån och en för fjärde (östeuropeiska) byrån. De sakkunniga föreslå därför, att två nya befattningar som byråchefer inrättas.

Av utredningen ävenledes föreslagen återflyttning till respektive beskickningar av fyra befattningar såsom förste beskickningssekreterare nödvändiggjorde, att lika många tjänster upprättades inom departementet, om befattningarna i mellangraderna skulle kunna bibehållas vid sitt nuvarande antal. För att erhålla en bättre proportion mellan olika slag av tjänster vore det emellertid önskvärt, att av de tjänster, som sålunda komme att tillskapas för att möjliggöra en återflyttning, endast en inrättades såsom förste sekreterarebefattning, under det att de andra placerades i andre sekreteraregraden.

Tillgängligt antal befattningar som sekreterare och attachéer vore emellertid icke tillräckligt för att tillgodose de alltmer ökade krav, som ställas på handelsavdelningens personal. Redan nuvarande arbetsförhållanden påkallade en förstärkning inom denna personalkategori. Härtill komme svårigheterna att med det förefintliga antalet befattningar inom de lägre graderna i rimlig mån tillgodose kravet på kontinuitet. Dessa förhållanden komme givetvis att än mer accentueras, i den mån byråcheferna mera regelmässigt anlätades som förhandlingsledare. Med hänsyn härtill erfordrades ytterligare fyra befattningar för att tillgodose det mest angelägna personalbehovet. I första hand hade övervägts, om icke förstärkningen kunde ske

genom en ökning av antalet attachéer. Med hänsyn till de särskilda krav, som förstärkningen vore avsedd att tillgodose, talade emellertid övervägande skäl för att ifrågakvarande befattningar inrättades såsom andre sekreteraretjänster.

Efter tillskapande av de föreslagna nya befattningarna skulle handelsavdelningens personalplan få följande utseende:

H a n d e l s c h e f e n						
Biträdande handelschef			Handelsförhandlare			
Kansli- byrån	De geografiska byråerna					Inter- nationella byrån
	I	II	III	IV	V	
<u>bch</u>	bch	bch*	bch	<u>bch</u>	bch*	bch
1 s	<u>2 s</u>	1 s	<u>1 s</u>	1 s	2 s	1 s
<u>2 s</u>	<u>2 s</u>	2 s	<u>2 s</u>	2 s	2 s	1 s
<u>2 s</u>	att	2 s	<u>2 s</u>	2 s		2 s
att		att	att	att		<u>2 s</u>
		att				att

bch = byråchef

1 s = förste sekreterare

2 s = andre sekreterare

att = attaché

De av utredningen föreslagna nya befattningarna äro understrukna.

* Från den yttre representationen »återflyttad» befattning.

De olika *geografiska byråerna* omfatta följande länder:

I byrån: Danmark, Norge, Finland, Island, Schweiz, Österrike;

II byrån: Storbritannien, Brittiska dominions, övriga länder inom sterling-området, Väst-Tyskland, Främre och Bortre Orienten, Etiopien;

III byrån: Nederländerna, Belgien, Frankrike, Italien, Grekland;

IV byrån: Sovjetunionen, Polen, Öst-Tyskland, Tjeckoslovakien, Ungern, Jugoslavien, Rumänien, Bulgarien;

V byrån: Spanien, Portugal, Latinamerika.

Frågan om kontinuiteten måste tillmätas stor betydelse såväl i fråga om förhandlarna som beträffande övriga tjänstemän på avdelningen. Det vore önskvärt att ha personal med intim kännedom om de kommersiella förbindelserna med olika länder, en kännedom, som kunde vinnas endast genom en icke alltför kortvarig tjänstgöring på samma plats. Det vore emellertid svårt att hålla en sådan fast stab för det handelspolitiska arbetet. Av vikt vore, att tjänstemännen på beskickningarna inriktades på handelsfrågor och i stor omfattning finge tjänstgöra på avdelningen. En ständig cirkulation mellan denna och den yttre representationen måste sålunda förekomma med avseende å personalbeståndet. Även om det därför icke vore möjligt att skapa en fast stab av tjänstemän på handelsavdelningen,

vore det dock angeläget, att alltför täta personbyten på de ledande poster-na icke ägde rum. Svårigheterna att under längre tid behålla befattningshavare på dessa tjänster torde intimt sammanhånga med de ekonomiska villkoren, vilka finge anses i stort sett fördelaktigare inom den yttre än inom den inre tjänsten. Dessutom vore åtminstone de högre befattningarna på avdelningen i jämförelsevis betydande omfattning förbundna med en representationsskyldighet, som medförde avsevärda kostnader.

Statskontoret anser sig icke kunna tillstyrka, att avdelningen utrustas med tillhoppa tre ordinarie tjänster i avdelningschefs löneställning. Det borde vid bedömande av behovet av kvalificerade handelsförhandlare även beaktas, att envar av dess sju byråer enligt förslaget skulle ställas under en ordinarie byråchefs ledning i stället för den hittills på vissa byråer tillämpade anordningen med en förste sekreterare såsom tjänsteförrättande byråchef. En dylik förstärkning, mot vilken kontoret icke ville rikta någon erinran, syntes möjliggöra en icke oväsentlig lättnad för avdelningens ledning. Därest emellertid två nya befattningar vid avdelningschefens sida skulle finnas oundgängligen erforderliga, torde de i allt fall böra tillsvidare inrättas såsom icke-ordinarie. Enahanda gällde i fråga om byråpersonalen.

Enligt *kommerskollegium* syntes de befattningar, som föreslagits inom handelsavdelningen, motsvara ett påtagligt behov. Särskilt angeläget vore att få en befattning som biträdande handelschef, vilken skulle kunna avlasta handelschefens stora arbetsbörda. Det syntes också ofrånkomligt, att anordningen med en särskild handelsförhandlare gjordes varaktig genom inrättande av en befattning för ändamålet. Även på de olika geografiska byråerna syntes en väsentlig förstärkning nödvändig, om den erforderliga effektiviseringen av förhandlingsarbetet skulle kunna ernås.

Stockholms och *Skånes handelskammare* yttra sig särskilt om handelsavdelningen och förorda inrättandet av befattningar såsom handelsförhandlare och biträdande handelschef för främjandet av kontinuiteten i förhandlingsarbetet.

Sveriges allmänna exportförening anser det i hög grad önskvärt, att en befattning såsom biträdande handelschef inrättas. Därjämte syntes efterkrigstidens praxis med en eller två särskilda handelsförhandlare böra stadfästas genom inrättandet av minst en, helst dock två, ordinarie befattningar såsom handelsförhandlare. För att de med dessa förstärkningar avsedda fördelarna skulle kunna till fullo utnyttjas, borde emellertid samtidigt byråerna inom handelsavdelningen förstärkas. I fråga om det närmare tillvägagångssättet och formerna härför instämde föreningen helt med de sakkunniga.

Sveriges industriförbund finner det välbetänkt att utöka handelsavdelningen med ytterligare tvenne tjänstemän i ledande ställning, vilka kunna användas som förhandlingsledare. Det vore följdriktigt, att dessas avlöningsförhållanden ordnades så, att de kunde tänkas villiga ägna sig åt förhandlingsuppgifter för längre tid än vad hittills varit vanligt.

Sveriges grossistförbund anser det välbetänkt att i syfte att få fram en stab förhandlingsledare, som kunna ägna sig åt vissa bestämda länder under en följd av år, tillskapa de föreslagna tjänsterna såsom handelsförhandlare och biträdande handelschef. Förbundet finner utökningen av antalet tjänster inom handelsavdelningen helt berättigad och tillstyrker livligt de sakkunnigas förslag i denna del.

I detta sammanhang syntes böra övervägas, huruvida det icke vore lämpligt att låta yngre tjänstemän inom handelsavdelningen under viss tid tjänstgöra i de ledande näringsorganisationerna. En ökad kännedom inom handelsavdelningen om de varumässiga förhållandena vore värdefull. Måhända kunde liknande tjänstgöring å handelsavdelningen av tjänstemän hos näringsorganisationerna även övervägas.

Enligt *Sveriges redareförening* torde det icke kunna bestridas, att behovet av en personalförstärkning å handelsavdelningen varit påfallande. Å andra sidan borde man vid bedömandet av den framtida organisationens omfattning göra klart för sig, att systemet med bilaterala handelsavtal så snart som möjligt borde avskaffas. Därmed torde väl också anspråket på en alltför stor förstärkning av avdelningen avtrubbas. Kvar stode dock det faktum, att man inom denna borde ha en tillräckligt sakkunnig ledning, som kunde vara näringslivet behjälplig i alla de ärenden, vartill handels- och sjöfartsförhållandena i skilda länder kunde giva anledning. Om sålunda det nuvarande systemet med handelsavtalsförhandlingar på bilateral basis motiveerade den föreslagna utbyggnaden av organisationen, vore det ingalunda säkert, att så bleve förhållandet, då näringslivet givits friare former och man följaktligen ej bleve beroende av den statliga inblandning i handels- och sjöfartsförbindelserna länderna emellan, som efter världskriget till men för handelns naturliga utveckling tyvärr förefunnits.

Departementschefen. Jag ansluter mig till den av de sakkunniga uttalade meningen, att å handelsavdelningen bör finnas en befattning såsom biträdande avdelningschef. I rådande läge är avdelningschefens arbetsbörda sådan, att avdelningens arbete icke torde kunna i längden fullgöras på ett tillfredsställande sätt, om icke vissa självständiga arbetsuppgifter kunna överlämnas till en ställföreträdare, vilken dessutom kan tjänstgöra såsom förhandlingsledare. Sedan budgetåret 1941/42 finnas å vederbörande anslagspost för avlöning till icke-ordinarie personal beräknade medel för avlöning till en biträdande avdelningschef. Denne tjänsteman har emellertid sedan två år tillbaka arbetat inom rättsavdelningen med vissa för denna och handelsavdelningen gemensamma arbetsuppgifter, avseende särskilt sådana enskilda rättsanspråk gentemot vissa främmande länder, vilka bort bevakas i samband med handelsförhandlingar. Dessa uppgifter äro av den omfattningen, att tjänsten alltjämt tills vidare måste disponeras såsom hittills. När ett ändrat läge härutinnan inträder, torde frågan om denna tjänst få upptagas till nytt övervägande.

Jag förordar därför, att under nyssnämnda anslagspost tills vidare beräknas medel för avlöning av ytterligare en biträdande avdelningschef.

Samtidigt härmed torde emellertid en anslagsmässig besparing av ungefär motsvarande omfattning kunna vidtagas genom indragning av befattningen såsom sändebud och finanssakkunnig — lönegraden Cr 19 — vilken inrättats genom beslut av 1945 års riksdag (jfr prop. 334/45 s. 12 och rd. skr. 544/45). Denna befattning är, sedan dess innehavare utnämnts till kabinettssekreterare i departementet, vakant och torde i rådande läge tills vidare kunna undvaras. Jag föreslår därför, att denna befattning från och med budgetåret 1950/51 utgår ur personalförteckningen för departementet.

Med hänsyn till önskvärdheten av all möjlig effektivisering av utrikesdepartementets handläggning av de handelspolitiska frågorna finner jag de sakkunnigas övriga förslag till förstärkning av departementets organisation värda allt beaktande. I rådande läge måste dock, såsom redan framhållits, återhållsamhet iakttagas vid tillskapandet av nya tjänster. Det har därför icke framstått såsom möjligt att bereda utrymme för upprättande av mer än ytterligare en befattning i departementet, nämligen en tjänst såsom andre sekreterare i lönegraden Ca 24, vilken skulle möjliggöra en sådan utflyttning av en befattning såsom beskickningssekreterare vid beskickningen i Mexico, som förordats av de sakkunniga. Därjämte skulle vid bifall till de i det följande framlagda förslagen två från departementet utflyttade byråchefsbefattningar kunna återföras till handelsavdelningen. I övrigt torde de sakkunnigas förslag till förstärkning av denna avdelning få såvitt möjligt tillgodoses genom omdisposition av tillgänglig arbetskraft.

I samband med inrättandet av befattningen såsom finanssakkunnig inom utrikesdepartementet tillskapades inom finansdepartementet en särskild tjänst såsom förste kanslissekreterare i lönegraden A 26 såsom biträde åt den sakkunnige (jfr prop. nr 334 s. 36 f. och rd. skr. nr 570). Kungl. Maj:t har den 30 juni 1949 förordnat, att dess innehavare med hänsyn till arbetsuppgifterna skall från och med den 1 juli 1949 tjänstgöra i utrikesdepartementet. Befattningen bör nu, såsom framhållits i innevarande års statsverksproposition (VII ht, s. 2), överföras till detta departement. Riksdagens bemyndigande att i den för utrikesdepartementet gällande personalförteckningen uppföra ytterligare en befattning såsom förste sekreterare i lönegraden Ca 29 torde därför böra inhämtas.

Personalavdelningen.

Såsom framgår av statsverkspropositionen till innevarande års riksdag, har en översyn påbörjats avseende de kamerala ärendenas handläggning inom utrikesförvaltningen (se III ht, s. 2). Den härför tillkallade utredningsmannen har framlagt vissa förslag avseende handläggningen inom ut-

rikesdepartementet av ifrågavarande ärenden. Han har framhållit, att en avlastning borde åstadkommas av den arbetsbörda, som för närvarande åvilar chefen för utrikesdepartementets personalbyrå. En dylik avlastning skulle enligt utredningsmannens uppfattning kunna åstadkommas genom en handläggningssmässig gränsdragning mellan personalärenden i egentlig mening och ärenden av kameral natur. Man borde sålunda söka skapa en organisation, innefattande en befattningshavare utanför den diplomatiska och konsulära personalen, vilken från en central arbetsledande befattning inom avdelningen kunde ge kontinuitet och stadga åt den del av denna avdelnings verksamhet, som bygger på innehållet i ett tid efter annan skiftande författningsmaterial ävensom, i icke oväsentlig omfattning, prejudikat och praxis. I en dylik organisation kunde elimineras vissa av de nackdelar, som för personalavdelningens del följa med de relativt täta ombytena av tjänstemän tillhörande den diplomatiska och konsulära personalen.

Riksräkenskapsverket och *statens organisationsnämnd*, vilka beretts tillfälle att yttra sig över utredningsmannens förslag, ha förklarat sig icke ha något att erinra mot en handläggningssmässig uppdelning av det slag, som utredningsmannen föreslagit.

Departementschefen. Jag ansluter mig till vad utredningsmannen uttalat i förevarande hänseende och anser, att omfattningen av de kamerala ärendena inom utrikesdepartementet väl motiverar inrättandet av en särskild byrå inom personalavdelningen för handläggning av dessa ärenden. Jag förordar sålunda upprättandet av en dylik räkenskapsbyrå och föreslår, att för ändamålet inrättas en byråchefstjänst i lönegraden Ca 33. Det torde få ankomma på ministern för utrikes ärendena att till räkenskapsbyrån överföra de tjänstemän inom den nuvarande personalbyrån, som för närvarande ha kamerala arbetsuppgifter.

Arkivet.

Vid arkivet tjänstgöra för närvarande 1 kansliråd, tillika chef för arkivet, 2 förste arkivarier, 1 arkivarie, 1 kanslist, 1 extra tjänsteman samt biträdespersonal.

Till följd av ombyggnaden av Arvfurstens Palats är arkivet för närvarande fördelat mellan departementets lokaler i fastigheterna Jakobsgatan 30 och Styrmansgatan 26 samt depåer på olika ställen i staden. Denna uppdelning medför naturligen avsevärt extraarbete. Vid departementets blivande återflyttning till Arvfurstens Palats måste vidare arbetet med arkivets organisation, införandet av moderna arkivmetoder samt ordnandet av arkivmaterialet i enlighet med dessa bli tidskrävande. För att dessa arbetsuppgifter skola kunna lösas på ett tillfredsställande sätt, är en provisorisk förstärkning av arkivpersonalen erforderlig. Kostnaderna härför kunna beräknas till omkring 14 000 kronor.

Vad nu anförts skulle beträffande avlöningsstaten medföra följande ändringar.

Anslagsposten 2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän. Indragningen av en befattning såsom sändebud och finanssakkunnig i lönegraden Cr 19 föranleder en minskning av nu förevarande anslagspost med 23 700 kronor. Inrättandet av en befattning såsom chef för räkenskapsbyrån i lönegraden Ca 33 samt en andre sekreteraretjänst å handelsavdelningen i lönegraden Ca 24 medför en kostnadsökning å sammanlagt (15 600 + 10 200 =) 25 800 kronor. Överförandet på utrikesdepartementets stat av en förste sekreterarebefattning i lönegraden Ca 29 höjer utgifterna med 13 300 kronor. Verkställd beräkning av medelsbehovet för den kvinnliga biträdespersonalen har gett vid handen, att — bland annat på grund av utflyttning av ordinarie personal för tjänstgöring utomlands — anslagsposten kan sänkas med 93 400 kronor. För löneklassuppflyttningar och vikariatsersättningar böra beräknas merutgifter å sammanlagt (3 100 + 7 500 =) 10 600 kronor. Anslagsposten bör sålunda sänkas med (— 23 700 + 25 800 + 13 300 — 93 400 + 10 600 =) 67 400 kronor eller till 1 005 000 kronor.

Anslagsposten 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Avlöning åt en biträdande chef för handelsavdelningen ökar utgifterna med 19 800 kronor. För arbetshjälp vid organisation av arkivet erfordras, såsom redan nämnts, ett belopp av 14 000 kronor. Ändrad löneklassberäkning för fem förste sekreterare och en revisor samt vissa löneklassuppflyttningar höjer vidare kostnaderna under anslagsposten med (3 100 + 500 + 900 =) 4 500 kronor. Utgifterna för avlöning av extra tjänstemän samt översättare beräknas däremot nedgå med (13 400 + 1 600 =) 15 000 kronor. För avlöning av kvinnlig biträdespersonal erfordras en ökning av 64 800 kronor och för vikariatsersättningarna 8 000 kronor. Överföring av en befattning i 33:e och två befattningar i 29:e lönegraden från det förutvarande anslaget A. 3. föranleder slutligen en utgiftsstegring av 42 000 kronor. Anslagsposten bör alltså höjas med (19 800 + 14 000 + 4 500 — 15 000 + 64 800 + 8 000 + 42 000 =) 138 100 eller i runt tal 138 000 kronor till 1 174 000 kronor.

Anslagsposten 6. Rörligt tillägg bör med hänsyn till inrättandet av nya befattningar och väntad belastning ökas med 9 400 kronor till 259 400 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande personalförteckning för utrikesdepartementet:

Personalförteckning.

Befattning

Lönegrad

Tjänstemän å ordinarie stat:

A. Diplomatisk eller konsulär personal.

1 sändebud såsom kabinettssekreterare	Co 19
1 chef för handelsavdelningen	} eller Co 14
3 utrikesråd såsom avdelningschefer	
1 protokollchef	Ca 33
10 byråchefer	Ca 33
9 förste sekreterare	Ca 29
12 andre sekreterare	Ca 24
3 förste kanslister eller kanslister	} eller Ca 16

B. Övrig personal.

1 kansliråd och chef för arkivet	Ca 33
1 chef för räkenskapsbyrån	Ca 33
1 kamrerare	Ca 29
2 förste arkivarier	Ca 29
2 arkivarier	Ca 26
1 revisor	Ca 24
13 kansliskrivare	Ca 15
32 kanslibiträden	Ca 11
3 förste expeditionsvakter	Ca 11
7 expeditionsvakter	Ca 9
38 kontorsbiträden	Ca 8

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 24:

5 förste sekreterare	Ce 29
----------------------------	-------

Tjänstemän å övergångsstat:

B. Övrig personal.

2 kanslibiträden	Ca 11
b) godkänna följande avlöningsstat för utrikesdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1950/51:	

Avlöningsstat.

	Kronor
1. Avlöning till departementschefen, ministern för utrikes ärendena	33 600
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	1 005 000
3. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	8 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	1 174 000
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:	
a. Representationsbidrag till ministern för utrikes ärendena.....	20 000
b. Övriga löneförmåner	20 000
6. Rörligt tillägg, förslagsvis	259 400
Summa kronor	2 520 000

c) till *Utrikesdepartementet*: Avlöningar för budgetåret 1950/51 anvisa ett förslagsanslag av 2 520 000 kronor.

B. Sveriges representation i utlandet.

[2] 1. Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Diplomatisk och konsular personal m. m.

	Anslag Kronor	Nettoutgift Kronor
1947/48	5 088 000	5 222 810
1948/49	5 377 000	5 814 950
1949/50 (statsliggaren s. 166) ..	6 088 000	
> (föreslaget anslag å tillläggsstat)	1 100 000	
1950/51 (i statsverkspropositionen beräknat belopp) ..	8 000 000	
> (förslag)	8 240 000	

För ifrågavarande anslag har Kungl. Maj:t den 20 maj 1949 fastställt stat för ortstillägg ävensom följande personalförteckning och avlöningsstat, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

Personalförteckning.

Befattning	Tjänstemän å ordinarie stat:	Lönegrad
A. Placerade vid beskickning eller lönat konsulat:		
4 sändebud		Co 19
7 sändebud		Co 17

Befattning	Lönegrad
21 sändebud	Co 14
6 generalkonsuler	Co 14
20 beskickningsråd, handelsråd eller konsuler	Ca 33
21 förste beskickningssekreterare eller förste vicekonsuler	Ca 29
12 beskickningssekreterare eller vicekonsuler	Ca 24
30 förste kanslister eller kanslister	Ca 20 } eller Ca 16
B. Placerade enligt Kungl. Maj:ts beprövande:	
3 beskickningsråd, handelsråd eller konsuler	Ca 33

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 24:

A. Placerad vid beskickning eller lönat konsulat:	
1 beskickningsråd	Ce 33
B. Placerade enligt Kungl. Maj:ts beprövande:	
3 förste beskickningssekreterare eller förste vicekonsuler	Ce 29

Avlöningsstat.

	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 892 000
2. Exspektansarvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	85 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	198 000
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:	
a. prisutjämningsstillägg	Kronor 1 300 000
b. särskilda förmåner i övrigt, <i>förslagsvis</i>	2 403 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	210 000
	Summa kronor 6 088 000

De sakkunniga erinra om den »hemflyttning» av tjänster, som ägt rum under krigs- och efterkrigsåren. För att kunna på ett nöjaktigt sätt tillgodose personalbehovet ha vid ett antal beskickningar och konsulat placerade tjänstemän, företrädesvis i sekreteraregraderna, tillfälligt inkallats för tjänstgöring inom departementet. Vid utgången av augusti 1949 funnos inom departementet sex tjänster, som på detta sätt blivit föremål för »hemflyttning». En förstärkning av utrikesförvaltningens personalorganisation torde enligt de sakkunniga i första hand böra taga sikte på att möjliggöra ett återförande av de hemflyttade tjänsterna till utlandsrepresentationen, där detta i varje särskilt fall befinnes erforderligt.

Vid inventering av personalbehovet ha de sakkunniga funnit förstärkningar erforderliga i följande länder, nämligen Amerikas Förenta Stater, Argentina, Australien, Canada, Chile, Grekland, Indien, Indonesien, Israel,

Italien, Mexico, Pakistan, Peru, Portugal, Syrien-Libanon och Uruguay. Även i åtskilliga andra länder skulle enligt de sakkunniga en utökning av representationen i och för sig vara önskvärd och behövlig. Med hänsyn till det budgetära läget ha de emellertid begränsat sig till att upptaga endast sådana länder, där en förstärkning icke kunde undvaras utan betydande olägenheter för utrikeshandeln.

De sakkunniga ha även övervägt frågan, huruvida man vid en förstärkning av utlandsrepresentationen bör använda den nya anställningsformen handelssekreterare. Med vissa undantag (Israel, Italien och Syrien-Libanon) ha de emellertid funnit de arbetsuppgifter, som påkalla personalförstärkningar, närmast vara av den art, att de böra handhas av befattningshavare inom den ordinarie utrikesrepresentationen. Vid bedömandet av detta spörsmål torde enligt de sakkunniga också böra tagas i visst beaktande, huruvida arbetsuppgifterna äro av den varaktighet, att de motivera inrättandet av permanenta tjänster. Handelssekreteraretjänsterna torde enligt de sakkunniga med hänsyn till att deras innehavare anställas för vissa perioder vara lämpligare, när det gäller att tillgodose mera tillfälliga personalbehov. Mot bakgrunden av den rådande knappheten på personal kunde emellertid göras gällande, att den måttliga personalökning, varom här vore fråga, icke gäve anledning antaga, att personalbeståndet i ett kommande skede skulle befinnas för stort. Det måste vidare ur rekryteringssynpunkt anses angeläget att ha tillgång till fasta tjänster.

Under senare tid ha s. k. kommersiella biträden knutits till vissa beskickningar och konsulat. Deras löner bestridas av handels- och sjöfartsfondens varuutbytesmedel. Frågan om fortsatt och vidgat behov av dylika biträden samt om deras ställning dryftas i de sakkunnigas betänkande och i vissa av remissyttrandena. De sakkunniga ifrågasätta, huruvida icke dessa befattningar, i den mån de anses skola bibehållas, böra bekostas av medel, som må kunna anvisas för utsändande av handelssekreterare. Sveriges allmänna exportförening gör gällande, att ifrågavarande biträden i fortsättningen böra avlönas ur medel, som anvisas å riksstaten.

Departementschefen. Kostnaderna för handelssekreterarna bestridas från anslag under tionde huvudtiteln, och frågan därom har behandlats i innevarande års statsverksproposition (X ht, s. 133). Vad åter de s. k. kommersiella biträdena beträffar torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta, huruvida och i vad mån ytterligare medel böra ställas till förfogande för detta ändamål.

Beträffande de sakkunnigas förslag till utvidgning av representationen utomlands göras i remissyttrandena, utöver vad redan anförts, följande allmänna uttalanden.

Kommerskollegium anser, att en förstärkning av den yttre representationen i första hand bör taga sikte på ett återförande till denna av de befattningar, som hemflyttats provisoriskt under krigsåren.

Stockholms handelskammare tillstyrker livligt de sakkunnigas förslag utan att ingå på en detaljgranskning av dessa samt uttrycker sin tillfredsställelse över att de synas kunna förverkligas inom en begränsad kostnadsram. *Skånes handelskammare* tillstyrker de sakkunnigas förslag. *Smålands och Blekinge handelskammare* framhåller, att de tämligen ofta förekommande förflyttningarna av svenska utlandsrepresentanter från land till land givetvis verka hämmande på vederbörandes förmåga att skaffa sig verkligt grundlig kännedom om förhållandena i respektive länder. *Östergötlands och Södermanlands handelskammare* anför, att förslaget till förstärkning av den yttre representationen i åtskilliga detaljer överensstämmer med önskemål, som under hand delgivits kammaren.

Sveriges allmänna exportförening finner det i princip önskvärt, att de tjänster, som under krigs- och efterkrigsåren provisoriskt omflyttats inom den yttre representationen samt mellan denna och departementets handelsavdelning, återflyttas till sina ordinarie platser. I samband härmed syntes ett formellt underlag böra skapas för fortsatt bestånd av de befattningar, som tillkommit såsom en följd av dylika omflyttningar.

Sveriges grossistförbund delar helt de sakkunnigas åsikt, i vad avser ökningen av tjänsterna inom den yttre representationen.

Sveriges redareförening ansluter sig i huvudsak till vad de sakkunniga anfört i nu ifrågavarande del.

Beträffande de länder, som de sakkunniga upptagit till behandling, torde till en början få lämnas en redogörelse för de sakkunnigas förslag och för de yttranden, som avgivits över dessa.

Amerikas Förenta Stater.

De sakkunniga framhålla följande.

Att närmare belysa den amerikanska marknadens särskilt under nuvarande förhållanden utomordentligt stora betydelse för vår utrikeshandel torde icke vara erforderligt. Angelägenheten att skapa gynnsamma betingelser för handeln med detta område hade uppmärksamats i ökad omfattning, och de överväganden, som förekommit i dessa frågor, hade resulterat i att en handelssekreterare anställdes med placering i Chicago. Vidare hade övervägts att inrätta ett lönat konsulat i Los Angeles-området, i främsta rummet med hänsyn till sjöfartsintressena. Även ur de svenska exportföretagens synpunkt vore emellertid en förstärkning av den officiella representationen inom detta område önskvärd. De sakkunniga ville därför tillstyrka ett framlagt förslag om upprättande av ett lönat konsulat i San Pedro. I fråga om den svenska representationen i Texas hade förslag framkommit

om anställande av en lönad vicekonsul i Houston. Med hänsyn till den synnerligen starka ekonomiska utvecklingen i ifrågavarande område och de möjligheter, som denna torde innebära för svensk export, hade de sakkunniga funnit sig böra tillstyrka detta förslag.

Sändebudet i Washington har tidigare framlagt förslag om inrättande av ett lönat vicekonsulat med distrikt omfattande Long Beach och Los Angeles' hamnområde. Behovet därav syntes vara ovedersägligt och hade vid upprepade tillfällen understrukits från svenskt sjöfartshåll. Förslaget har tillstyrkts av *kommerskollegium*, *Stockholms handelskammare*, *Sveriges allmänna exportförening* och *Sveriges redareförening*.

I sitt yttrande över de sakkunnigas betänkande konstaterar sändebudet, att de framlagda förslagen syntes vara väl övervägda och föranledde kommentarer endast i följande hänseende. En utvidgning av Sveriges utrikesrepresentation med särskilt sikte på utrikeshandelns intressen vore tvivelsutan påkallad. Det förefölle emellertid vara av stor betydelse, att vid avvägningen av hithörande frågor beviljade anslag användes så, att tjänstemännen icke behövde kämpa med ekonomiska svårigheter. Det vore bättre att utsända färre väl avlönade tjänstemän än flera, som skulle känna sig handikappade av för knappt tillmätta löner. Ofta hade vederbörande tjänsteman efter någon tid utomlands funnit, att han visserligen kunde leva på en något högre standard än i hemlandet men med hänsyn till tjänstens oavvisliga krav och den miljö, där han hade att verka, komme att kämpa med ekonomiska bekymmer. Detta gällde alldeles särskilt för familjeförsörjare, vilkas utgifter vid utlandstjänstgöringen ofta måste anses vara dubbelt så stora som de ogifta tjänstemännens i de allt vanligare fall, då tjänstgöringen i Stockholm åsamkat vederbörande icke obetydlig skuldsättning, samt vid tjänstgöring i land, där den allmänna levnadsstandarden vore högre än i Sverige eller där levnadsstandarden inom de kretsar, där vederbörande måste verka, vore högre än i Sverige. Erfarenhetsmässigt verkade ekonomiska svårigheter i hög grad förlamande på vederbörande tjänstemäns verksamhetsförmåga och verksamhetslust. Det syntes därför vara av stor vikt, att man vid varje utvidgning av utrikesförvaltningen noga övervägde, huruvida adekvata avlöningsförmåner för hittillsvarande och tillkommande tjänster kunde utverkas.

Norrbottens och Västerbottens läns handelskammare anser en förstärkning av representationen i bl. a. Amerikas Förenta Stater särskilt viktig.

Argentina.

De sakkunniga anföra följande.

Argentina vore vår viktigaste exportmarknad i Sydamerika. Före kriget hade 1—2 % av vår export gått dit. År 1947 hade siffran varit 5,9 % eller 191 miljoner kronor och år 1948 3,8 % eller 153 miljoner kronor. Landet vore inbegripet i en betydelsefull industrialiseringsprocess, som medförde stora möjligheter för avsättningen av svenska verkstadsprodukter. Likaså utgjorde

Argentina en gynnsam marknad för den svenska massa- och pappersexporten. Då en omfattande importkontroll införts under de senaste åren, hade den svenska exporten dit att räkna med svårigheter, för vilkas övervinnande en förstärkning av beskickningen torde vara erforderlig.

Beskickningen i Buenos Aires bestode av ett sändebud, en förste beskickningssekreterare, en attaché, en pressattaché och en förste kanslist, och därjämte vore till beskickningen knuten en handelssekreterare.

Med hänsyn till ovanberörda omständigheter föresloges, att den befattning som förste beskickningssekreterare, vilken under krigsåren hemflyttats till departementet, återföres till beskickningen.

Sändebudet i Buenos Aires instämmer i vad de sakkunniga anfört om Argentinas betydelse för exporten av verkstadsprodukter, massa och papper samt understryker behovet av att en förstärkning av beskickningens personal äger rum.

Den långtgående regleringen av Argentinas utrikeshandel hade lett till att beskickningens arbetsbörda blivit mycket tyngande, enär den nödvändiggjorde ständiga och tidsödande ingripanden hos myndigheterna, i all synnerhet i vad avsåge bistånd åt svenska exportörer och deras representanter vid utverkande av licenser och dylikt. Denna verksamhet samt kontrollen av gällande handels- och betalningsavtals tillämpning föranledde deltagande i en mångfald överläggningar. Sändebudet önskade med eftertryck stödja de sakkunnigas förslag, att en befattning som förste beskickningssekreterare skulle återföras till beskickningen.

Australien.

De sakkunniga framhålla beträffande representationen i detta land följande.

Den svenska exporten till Australien hade efter kriget till en början mött betydande svårigheter till följd av de australiska myndigheternas ytterst restriktiva importpolitik gentemot Sverige. Sedan handeln emellertid blivit föremål för avtalsmässig reglering, varigenom diskrimineringen mot svenska varor de facto kommit att upphöra, hade varuutbytet kontinuerligt ökat och år 1948 uppvisat rekordsiffror (export 93 miljoner kronor, import 61 miljoner kronor).

Genom en överflyttning av sterlingländernas import från hårdvaluta- till mjukvalutaländer torde man även i fortsättningen kunna räkna med goda avsättningsmöjligheter för svenska varor på den australiska marknaden. Den ökade konkurrensen, framför allt från den brittiska exportindustrins sida, som i Australien hade förmånen av betydande preferenstillar, torde emellertid göra det angeläget, att de i Australien etablerade svenska exportföretagen och deras representanter även i fortsättningen erhålla ett effektivt fortlöpande stöd från den svenska representationen därstädes.

Beskickningen i Canberra bestode av ett sändebud, en beskickningssekreterare och en kanslist. I övrigt förekomme icke någon lönad svensk representation men däremot ett tiotal olönade konsulat eller vicekonsulat. Sålunda

funnes i Melbourne ett olönat konsulat. Det vore till detta, som behovet av förstärkning av representationen i Australien i huvudsak hänförde sig. Genom de ökade svensk-australiska handelsförbindelserna hade denna hamn erhållit en växande betydelse för den svenska sjöfarten. En omfattande handel vore vidare koncentrerad dit, och dessutom hade den federala myndighet, som har hand om alla frågor rörande den australiska exporten, överflyttat till denna stad. Dess kommersiella betydelse hade uppmärksammats av våra ledande exportföretag, av vilka flera förlagt sina huvudkontor dit, och vissa av dem hade även betydande fabriksanläggningar därstädes. Utvecklingen av Sveriges handel och sjöfart på Australien hade sålunda gjort en förstärkning av representationen i Melbourne erforderlig, och de sakkunniga ville därför för sin del förorda inrättandet av en lönad förste vicekonsulsbefattning därstädes.

Sändebudet i Canberra har tidigare framhållit, att utvecklingen av handelsförbindelserna med Australien, vilka år efter år visade mer än en fördubbling av Sveriges exportsiffror i jämförelse med närmast föregående år och för det tilländalupna avtalsåret överskridit 100 miljoner kronor, till fullo hade visat det berättigade i de ekonomiska uppföringar, som gjorts genom beskickningens upprättande. Den osäkra ekonomiska situationen, dollarkrisen, den starka exportoffensiven från nära nog alla världens länder samt pris- och valutafrågor m. m. ställde vårt land inför problem, som kunde lösas endast genom de allvarligaste ansträngningar. Detta medförde, att mycket stora krav komme att ställas på Sveriges representation i Australien. Melbournes betydelse i ekonomiskt avseende hade uppmärksammats av ledande svenska exportföretag. En del federala myndigheter, som bl. a. handlade frågor rörande utrikeshandeln, hade överflyttats till Melbourne. Ett icke ringa antal militär-, jordbruks- och pressattachéer samt trade commissioners från olika länder voro även placerade därstädes.

Med hänsyn till utvecklingen av Sveriges handels- och sjöfartsförbindelser med Australien kunde upprättandet av en lönad konsulsbefattning i Melbourne i längden icke undvikas. Ett omedelbart ståndpunktstagande för förslaget om tillskapande av en lönad befattning vore starkt att tillråda. Inrättandet av en vicekonsulsbefattning kunde tänkas såsom en nödfallsutväg och vore i varje fall bättre än ett bibehållande av den därstädes befintliga honorära konsulsbefattningen.

Kommerskollegium och *Sveriges allmänna exportförening* tillstyrka de sakkunnigas förslag om inrättande av en befattning som förste vicekonsul vid det olönade konsulatet i Melbourne.

Kooperativa förbundet framhåller, att en marknadsundersökning, som förbundet år 1947 låtit företaga i landet, givit vid handen, att Sverige även borde ha en permanent konsulär representation med placering i Sydney. Denna stad vore en av det brittiska imperiets största hamnar samt även på annat sätt ett kommersiellt centrum. Även om en lönad konsulsbefattning av olika skäl för närvarande icke ansetts kunna ifrågakomma, borde dock frågan i en relativt närallgande framtid aktualiseras. De sakkunnigas förslag att

inrätta en förste vicekonsulsbefattning i Melbourne anser sig förbundet ha skäl att förorda.

Canada.

De sakkunniga anföra följande.

Sveriges handel med Canada vore av betydligt mindre omfattning än flertalet jämförliga europeiska länders. Importen hade år 1947 haft ett värde av 52 miljoner kronor och år 1948 av 35 miljoner kronor. Exporten hade samtidigt uppgått till allenast 11, respektive 10 miljoner kronor. Den kanadensiska marknaden vore på grund av landets ofantliga utsträckning tämligen svårbearbetad, men då Canada vore ett dollarland, förefölle det angeläget, att intet försumrades för att öka vår export dit.

För detta ändamål syntes det böra övervägas, att representationen i detta land, vilken för närvarande endast utgjordes av ett sändebud, en attaché och två förste kanslist, återfinge en förste sekreterarebefattning, som hemflyttats till departementet.

Sändebudet i Ottawa framhåller, att svensk import till Canada framför allt försvåras av höga svenska exportpriser i samband med större vinstmarginal på andra håll och långa svenska leveranstider. Nya direkta affärsförbindelser hade dessutom börjat etableras först på sista tiden. Den kanadensiska marknaden hade förut i stor utsträckning bearbetats genom huvudagenter i andra länder. Den svenska exporten till Canada under år 1949 torde komma att stiga till 16 å 18 miljoner kronor enligt kanadensisk statistik och importen därifrån att nedgå till 26 å 28 miljoner kronor.

Till följd av personalindragningar hade beskickningschefen nödgats i starkt ökad utsträckning övertaga arbetsuppgifter, för vilka tidigare kunnat anlitas tjänstemän i lägre grader. Personalbristen accentuerades ytterligare av långvariga sjukdomsfall på grund av det i Canada rådande hårda klimatet, vilka direkt äventyrade det löpande arbetet. Med hänsyn härtill vore en förste sekreterarebefattning erforderlig enbart för vikariatstjänstgöring.

Den svenska informationsverksamheten i Canada hade i betraktande av beskickningens arbetsresurser erhållit en stor omfattning och ej minst i handelspolitiskt hänseende givit synnerligen goda resultat.

Svenska intressen i Canada syntes över huvud taget påkalla ökad uppmärksamhet vid varje planläggning av den svenska handelspolitiska administrationen. Canada räknade näst Förenta Staterna och Östersjöländerna den största utlandsbefolkningen av svenskt ursprung, och svensk sjöfart hade omfattande intressen i landet.

Chile.

De sakkunniga anföra beträffande Sveriges representation i Chile följande.

Den svenska exporten hade under efterkrigsåren varit mellan 16 och 21 miljoner kronor, vilket innebure en betydande ökning jämfört med förkrigsåren. Sverige hade normalt ett stort importöverskott på Chile, beroende i

första hand på kopparköpen. Importen hade sålunda åren 1946 och 1947 haft ett värde av 37 miljoner kronor, ehuru den år 1948 av särskilda skäl begränsats till inemot 10 miljoner kronor.

Beskickningen i Santiago de Chile, vilken bestode av ett beskickningsråd (envoyé) och en kanslist, syntes vara i behov av en viss förstärkning. De sakkunniga hade dock icke ansett sig böra framlägga förslag om inrättande av någon ytterligare tjänst vid denna beskickning. Den utökning av beskickningen i Lima, som föresloges av de sakkunniga, syntes nämligen i viss omfattning kunna utnyttjas även för beskickningen i Santiago de Chile.

Beskickningschefen i Santiago de Chile anser den sålunda förordade anordningen endast i ringa utsträckning innebära en personalförstärkning för sin beskickning samt föreslår, att en handelssekreterare eller ett kommersiellt biträde skall knytas till denna.

Grekland.

De sakkunniga framhålla i sitt betänkande följande.

Handeln på Grekland hade under efterkrigsåren kännetecknats av stora svenska exportöverskott. Sålunda hade år 1947 mot en import av 3,7 miljoner kronor svarat en export av 19,3 miljoner kronor samt år 1948 9,2, respektive 25,1 miljoner kronor. För år 1949 hade förutsetts ett exportöverskott av ej mindre än 35 miljoner kronor att betalas genom begagnande av en grekisk dragningsrätt på Sverige inom ramen för det intereuropeiska betalningsavtalet, vilket innebure, att Sverige erhöle motsvarande belopp i dollars.

Den nuvarande personalbesättningen vid beskickningen i Athén — ett beskickningsråd med envoyés ställning — vore icke tillräcklig för att handha de uppgifter, som varuutbytet aktualiserar. För att möjliggöra detta vore inrättandet av en tjänst som beskickningssekreterare erforderligt.

Beskickningschefen i Athén förklarar sig med stor tillfredsställelse ha tagit del av de sakkunnigas förslag samt konstaterar, att detta tillgodoser av beskickningen tidigare framförda önskemål.

Kommerskollegium och *Sveriges allmänna exportförening* tillstyrka det framlagda förslaget.

Indien.

Beträffande representationen i Indien yttra *de sakkunniga* följande.

Den svenska exporten på Indien hade visserligen under efterkrigsåren visat en ständig ökning — 31,7 miljoner kronor år 1947 och 55 miljoner kronor år 1948 (inbegripet Pakistan). Denna tendens torde emellertid för tillfället få anses ha kulminerat på grund av en mera restriktiv inställning från de indiska myndigheternas sida. Importen från Indien och Pakistan tillsammans hade år 1947 uppgått till 37 miljoner kronor och år 1948 till 68 miljoner kronor. Under tiden januari—juli 1949 hade importen från Indien

enbart ett värde av 18 miljoner kronor. Detta senare land erbjöde med sin befolkning på över 300 miljoner invånare en betydande potentiell marknad, som just förefölle att börja öppnas för de västerländska industristaterna.

Beskickningen i New Delhi utgjordes av ett beskickningsråd med envoyés ställning samt en attaché. För den förstnämnda befattningen hade man nödgats taga i anspråk en byråchefsbefattning inom utrikesdepartementet, vilket givetvis endast måste betraktas som en nödfallsutväg. Det vore uppenbarligen angeläget, att denna tjänst snarast återfördes till departementet. För att möjliggöra detta ville utredningen föreslå, att en tjänst såsom beskickningsråd inrättas vid beskickningen.

I samband med tillkomsten av beskickningen i New Delhi hade det lönade generalkonsulatet i Bombay ersatts med ett olönat konsulat, vilket sedermera omvandlats till ett olönat generalkonsulat. Det enorma området kunde emellertid uppenbarligen icke täckas genom den nuvarande representationen. Bombay torde för närvarande betraktas som Indiens viktigaste affärscentrum, och de flesta svenska företag med egen representation i Indien hade denna förlagd dit. Dessutom hade flertalet övriga utländska beskickningar avdelat kommersiell personal till Bombay. Kungl. Maj:t hade vidare anvisat medel för orienterande marknadsundersökningar i Indien. En av exportföreningen för detta ändamål anställd person hade knutits till beskickningen i New Delhi med placering huvudsakligen i Bombay.

Med hänsyn till de möjligheter, som den indiska marknaden innefattade för vårt land samt Bombays betydelse såsom kraftcentrum inom det indiska näringslivet, syntes det befogat med en förstärkning av vår officiella representation där. Utredningen ville sålunda även föreslå, att vid generalkonsulatet i Bombay anställes en lönad förste vicekonsul.

Beskickningschefen i New Delhi fäster uppmärksamheten på att Indien med sina 330 miljoner invånare efter självständighetsförklaringen genomgår en industriell och ekonomisk utveckling av stora mått, vilken måste beräknas medföra möjligheter för utvidgad svensk export och för svensk teknisk expertis, exempelvis i samband med realiserandet av många och stort upplagda hydro-elektriska projekt. Det vore utan tvivel av största vikt, att Sverige visade sitt intresse för den indiska marknaden och den indiska industrialiseringen i detta inledande stadium. Den allmänna inställningen till Sverige vore också präglad av så stor välvilja, att det vore allt skäl utnyttja situationen för en intensifierad bearbetning av Indien.

Förslaget att inrätta en förste vicekonsulsbefattning vid det olönade generalkonsulatet i Bombay måste visserligen hälsas med största tillfredsställelse, men en dylik anordning kunde dock i fortsättningen icke beräknas avlasta beskickningens arbetsbörda mer än den redan i Bombay placerade tjänstemannen. Den nye förste vicekonsulns tid komme också att till stor del tagas i anspråk av sjöfartsärenden. En förstärkning även av beskickningens personal vore på grund härav ofrånkomlig. Summan av in- och utgående skrivelser per år vid förra generalkonsulatet i Bombay och beskick-

ningen i New Delhi hade ökat från 8 242 år 1945 till 13 629 år 1949. Huvuddelen av ärendena berörde den svensk-indiska handeln och förutsatte en daglig, mestadels synnerligen tidsödande personlig kontakt med de indiska myndigheterna. Förfrågningar i kommersiella ärenden, både från Indien och Sverige, visade en oavbruten stegring. Då dessutom hela det handelspolitiska arbetet utfördes av beskickningen, hade den i Bombay placerade tjänstemannen icke kunnat utnyttjas för dessa uppgifter. Den föreslagne förste vicekonsuln kunde ej heller beräknas komma att deltaga häri.

Då det syntes vara av allra största vikt, att beskickningen kunde på ett fullgott sätt sköta den kommersiella informationen och följa den industriella och ekonomiska utvecklingen i Indien, föresloges, att en förste sekreterarebefattning inrättas vid beskickningen. Nödvändigheten härav framginge ytterligare av att beskickningschefen numera också vore ackrediterad i Colombo och att frågan om hans ackreditering även i Rangoon knappast kunde undgå att upptagas, vilket komme att medföra en ytterligare belastning samt oundgänglig frånvaro från New Delhi.

Kommerskollegium tillstyrker de sakkunnigas förslag om inrättande av befattningar såsom beskickningsråd i New Delhi och förste vicekonsul vid det olönade generalkonsulatet i Bombay.

Norrbottnens och Västerbottnens läns handelskammare finner det särskilt viktigt, att representationen i bl. a. Indien förstärkes.

Sveriges allmänna exportförening har som nämnts framhållit önskvärdheten av att de tjänster, vilka provisoriskt omflyttats mellan den yttre representationen och handelsavdelningen, återföras till sina ordinarie platser. Föreningen säger sig även instämma i de sakkunnigas yttrande om angelägenheten av att en ny befattning såsom förste vicekonsul vid det olönade generalkonsulatet i Bombay tillskapas.

Indonesien.

De sakkunniga ha framhållit, att Indonesien med sina omkring 70 miljoner invånare representerar en betydande marknad samt att det syntes angeläget, att Sverige, så snart möjlighet därtill vore för handen, sökte nå en tillfredsställande lösning av frågan om representation i Djakarta. Även *Skånes handelskammare* har gjort ett liknande uttalande. *Sveriges allmänna exportförening* har anför, att frågan om representation i Indonesien med hänsyn till Sveriges betydande handelsintressen därstädes icke kunde utan olägenhet ytterligare uppskjutas.

Israel.

De sakkunniga anföra följande.

Sveriges handel med Israel hade under efterkrigstiden, särskilt under första halvåret 1949, kontinuerligt ökat. Exporten till Israel hade år 1948 uppgått till 7,4 miljoner kronor och under första halvåret 1949 till 9,6 miljoner

kronor, samt importen under angivna period haft ett värde av 5,6, respektive 8,9 miljoner kronor. Israel erbjöde goda avsättningsmöjligheter för en rad svenska exportvaror, och det torde vara av särskild vikt att under den organiseringsperiod, som landet just nu genomginge, upparbeta den svenska exporten. Vidare vore den svenska sjöfarten på Israel av stor betydelse.

Under den brittiska mandattiden hade Sverige varit representerat genom konsulatet i Jerusalem, Tel-Aviv och Haifa. Av dessa hade konsulatet i Jerusalem numera avslutat sin verksamhet, och de båda andra hade på grund av rådande förhållanden begränsade möjligheter att tillgodose svenska ekonomiska och kommersiella intressen i Israel. Frånvaron av en ur förhandlingssynpunkt erforderlig rapportering om Israels handelspolitiska status samt svårigheten att erhålla kontakt med landets myndigheter hade förorsakat betydande olägenheter.

På grund härav borde en svensk representant snarast möjligt placeras i Tel-Aviv. Denne borde erhålla sådan ställning, att han kunde träda i förbindelse med vederbörande myndigheter. Någon befattning inom utrikesförvaltningen syntes icke för närvarande kunna upprättas för ändamålet. Det syntes angeläget, att medel för utsändande av en dylik representant ställdes till förfogande förslagsvis från anslaget till åtgärder för främjande av varuutbytet med främmande länder.

Kommerskollegium anser den av de sakkunniga föreslagna befattningen som representant i Tel-Aviv vara nödvändig, om Sveriges intressen i ifrågasvarande område skola kunna tillvaratagas på ett tillfredsställande sätt.

Norrbottens och Västerbottens läns handelskammare finner det särskilt viktigt, att representationen i bl. a. Israel förstärkes.

Italien.

De sakkunniga anföra beträffande Italien följande.

Svårigheter föreläge att bevaka handelsutbytet med Italien och i all synnerhet hade det visat sig svårt att med den nuvarande representationen i Milano få det bistånd från den officiella representationens sida, som skulle vara önskvärt för näringslivets del. Med hänsyn till att de flesta importörer — särskilt på textilområdet — hade sina förbindelser i denna stad torde det få anses önskvärt att erhålla en förstärkning på denna ort.

För närvarande hade man tillfälligt beaktat behovet av en förstärkning genom att vid det olönade konsulatet därstädes anställa en biträdande tjänsteman. Många skäl talade emellertid för att träffa en mera permanent anordning. En lämplig sådan vore att i Milano placera en handelssekreterare.

Sändebudet i Rom anför i sitt yttrande över sakkunnigförslaget, vilket i denna del avser förstärkning av det olönade konsulatet i Milano med en handelssekreterare och därför icke upptages till behandling i detta sammanhang, att Italien under senare år kommit att spela en avsevärt större roll för Sveriges utrikeshandel än tidigare och att möjligheter torde finnas till

vidgad export av exempelvis järn-, stål- och verkstadsindustriernas produkter. Det under de senaste åren förefintliga importöverskottet från Italien hade emellertid tenderat att ytterligare ökas, och detta förhållande erbjöde särskilda problem, som krävde omsorgsfullt beaktande. Vidare hade det blivit alltmer nödvändigt att övervaka handelsavtalens tillämpning och de enskilda affärernas behandling i olika instanser, och ingripanden från beskickningens sida hade krävts i stigande utsträckning. Importlicenstväng hade dessutom på sistone återinförts för ett stort antal svenska varor. Att vid sidan av beskickningens övriga verksamhet på ett tillfredsställande sätt fullgöra nämnda uppgifter utan något för ändamålet disponibelt biträde syntes bli allt svårare. För närvarande vore förutom sändebudet endast en tjänsteman, nämligen ett beskickningsråd, placerad vid beskickningen på längre sikt. På attachéposten inträffade ofta ombyten eller vakanser. Med hänsyn härtill och då kunskap i landets språk oundgängligen erfordrades, vore behovet av en förstärkning redan nu påtagligt.

En under år 1949 vidtagen provisorisk förstärkning av konsulatet i Milano kunde givetvis icke väntas medföra någon minskning i beskickningens ifrågavarande arbetsuppgifter, enär dessas fullgörande krävde en direkt kontakt med olika myndigheter i Rom. Frågor rörande handelsutbytet måste exempelvis icke blott upptagas med utrikesministeriet utan även fullföljas hos övriga ministerier och andra berörda myndigheter. Beaktas borde även svårigheten att med nuvarande personal upprätthålla den rapportering i ekonomiska och kommersiella frågor, som syntes önskvärd med hänsyn till den aktiva italienska handelspolitiken och Italiens ställning såsom medlem av Organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete.

Det syntes sålunda erforderligt att redan nu förstärka beskickningen med en tjänsteman, som mer odelat än beskickningsrådet kunde ägna sig åt sagda uppgifter. Med hänsyn till att arbetet huvudsakligen bestode i bevakandet av svenska intressen i ministerier och hos övriga myndigheter, syntes även en allmän förstärkning av beskickningen, exempelvis med en beskickningssekreterare, kunna erbjuda en lämplig lösning.

Andra länders beskickningar av jämförlig storleksordning hade en eller flera tjänstemän, som helt ägnade sig åt handelsfrågor. Sverige vore numera det enda land med ett betydande handelsutbyte med Italien, som saknade såväl handelsråd som annat biträde för handelsärendenas skötsel.

Mexico.

De sakkunniga anföra i denna del följande.

Handeln med Mexico hade, liksom med Latinamerika i övrigt, numera en betydligt större omfattning än före kriget. Exporten, som under förkrigsåren icke nått upp till 9 miljoner kronor, hade år 1947 haft ett värde av 24 och år 1948 29 miljoner kronor. Importen under förkrigsåren hade överstigit exporten och hållit sig omkring 12 miljoner kronor. Efter kriget hade

den varierat starkt, 23 miljoner år 1946, 32 miljoner år 1947 och endast 13 (av valutaskäl) år 1948. Vissa av de råvaror, som normalt tagits från Mexico, skulle möjligen kunna i ökade kvantiteter uppdrivas på andra marknader, men på längre sikt vore det förmodligen nödvändigt att räkna med större svenska inköp i Mexico.

Med hänsyn till dessa förhållanden ävensom till de stora intressen, som den svenska industrin hade i detta land, syntes det erforderligt, att beskickningen i Mexico City, vilken för närvarande utgjordes av ett sändebud, en attaché och en förste kanslist, erhöles förstärkning. Denna torde i främsta rummet böra ske genom återflyttning av en befattning som förste beskickningssekreterare, vilken hemflyttats till departementet.

Sändebudet i Mexico framhåller inledningsvis, att Mexico vore ett rikt land med stora naturtillgångar, där såväl jordbruk som industri- och byggnadsverksamhet befunde sig i stark utveckling. Förutsättningarna för avsättning av svenska exportvaror vore sålunda goda. Marknaden bearbetades intensivt från många håll, särskilt Amerikas Förenta Stater, Canada, Schweiz, Väst-Tyskland och Japan. Någon bearbetning av den mexikanska marknaden hade emellertid hittills icke förekommit från officiell svensk sida, och det hade med beskickningens fåtaliga personal icke varit möjligt att tillräckligt ägna uppmärksamhet åt och rapportera angående den kommersiella och ekonomiska utvecklingen.

Krav kunde komma att ställas på ökade svenska inköp till utjämnande eller förbättring för Mexicos del av handelsbalansen, som under de sista åren givit Sverige ett väsentligt överskott av hårdvaluta. I själva verket hade sådana krav redan under hand framkommit. Även i detta avseende skulle beskickningen behöva kommersiell expertis.

Ytterligare ett starkt skäl att förstärka personalen vore, att beskickningen hade att bevaka Sveriges ekonomiska och kommersiella intressen även i fem centralamerikanska stater. Även om handeln med var och en av dem vore tämligen liten, vore den dock sammanlagt icke utan betydelse (år 1948 9 miljoner kronor och januari—oktober 1949 5 miljoner kronor) och hade under det sista året givit Sverige ett nettoöverskott av hårdvaluta. I dessa stater hade man emellertid också måst börja tänka på att utjämna handelsbalansen och överväga åtgärder mot importen från länder, med vilka handelsbalansen vore särskilt negativ. Enligt beskickningschefens erfarenhet skulle dock åtskilligt kunna vinnas med en icke alltför sällan återkommande personlig kontakt mellan vederbörande regeringsmyndigheter och en officiell representant för Sverige. Intresset för utvidgad handel med Sverige vore påtagligt. Förhållandena i dessa länder vore mycket olika sinsemellan och även i förhållande till Mexico. Att noggrant följa den ekonomiska utvecklingen i varje särskilt land skulle kräva mycken tid och många resor. Ifrågavarande länder vore stadda i en livlig utveckling och utgjorde en potentiell marknad, som kunde bli av viss betydelse.

Med hänsyn till de stora svenska investeringar och andra intressen, som

funnes i Mexico, vore det måhända att tillråda, att beskickningen under ministrernas frånvaro förestodes av en mera erfaren tjänsteman i högre tjänstställning. Sändebudet tillstyrker livligt de sakkunnigas förslag, att en befattningshavare som förste beskickningssekreterare återföres till beskickningen.

Pakistan.

De sakkunniga framhålla följande.

Före den 1 januari 1949 hade Pakistan icke redovisats separat i svensk tullstatistik utan tillsammans med Indien. Under de första sju månaderna 1949 hade exporten dit — huvudsakligen papper och massa — uppgått till ett värde av 5,2 miljoner kronor. Importen, bestående främst av bomull, hudar och jute, hade uppgått till 9,3 miljoner kronor. Från officiell pakistansk sida hade stort intresse visats för ökade inköp från Sverige. Med sin befolkning på mer än 80 miljoner erbjöde Pakistan en stor potentiell marknad. Det vore att förvänta, att landets handelspolitiska orientering i väsentlig grad komme att bestämmas av utvecklingen under de närmaste åren, och man borde därför icke försitta någon tid, därest man önskade i Pakistan upparbeta en marknad för svenska produkter.

Nyligen hade beslutits, att diplomatiska förbindelser skulle upptagas mellan Sverige och Pakistan, varvid sändebudet i Teheran ackrediterats även i Karachi. Denne kunde emellertid endast tidvis vistas där, och Sveriges ende på platsen bosatte representant vore en olönad konsul. Ur handelspolitisk och kommersiell synpunkt syntes en dylik utformning av vårt lands officiella representation i Pakistan knappast kunna anses tillfredsställande. Det förefölle önskvärt, att en lönad tjänsteman placerades i Karachi, och de sakkunniga ville för sin del föreslå, att en förste beskickningssekreterare anställdes därstädes.

Sändebudet i Teheran framhåller, att de erfarenheter, han vunnit vid ett besök i Pakistan, till fullo bekräftat de slutsatser, vartill de sakkunniga kommit. Nämda land befunne sig mitt uppe i en industrialiseringsprocess, som icke kunde undvika att bereda potentiella avsättningsmöjligheter för flera svenska verkstadsprodukter. Den pakistanska staten nedlade ett stort intresse på den industriella och kommersiella utvecklingen, och knappast någon kommersiell verksamhet inleddes utan statsmakternas medverkan. En svensk representation hade därvid en viktig förmedlande och introducerande uppgift att fylla. Den svenska sjöfarten på Karachi och Chittagong vore vidare relativt livlig. Under sådana förhållanden syntes förslaget att i Karachi placera en förste beskickningssekreterare, som i sändebudets frånvaro skulle i egenskap av t. f. chargé d'affaires förestå beskickningen, vara väl motiverat. Han borde dessutom anmälas även i Teheran och Bagdad för att vid behov kunna alternera å dessa platser.

Kommerskollegium och Sveriges allmänna exportförening tillstyrka de sakkunnigas förslag.

Skånes handelskammare vill framhålla behovet av att den officiella representationen i Pakistan utrustas med tillräcklig, kvalificerad personal för att lämna det svenska näringslivet effektivt stöd i strävandena att upp-
arbeta handelsförbindelserna med nämnda stat.

Peru.

De sakkunniga anföra följande.

Exporten till Peru vore visserligen av ganska begränsad omfattning eller något över 9 miljoner kronor under vartdera av åren 1946 och 1947 samt 5 miljoner kronor år 1948. Sedan numera importlicenssystemet radikalt ändrats, hade den svensk-peruanska handeln under de första sju månaderna år 1949 resulterat i ett exportöverskott å icke mindre än 6,7 miljoner kronor. Enär det ankomme på beskickningen i Lima att övervaka och befrämja även varuutbytet med Bolivia och Ecuador, borde i detta sammanhang nämnas, att Sverige på båda dessa länder har exportöverskott i dollars. Åren 1947 och 1948 hade sålunda handeln med Bolivia uppvisat överskott om 1,5, respektive 3,9 miljoner kronor och handeln med Ecuador 1,7, respektive 2,9 miljoner kronor.

Beskickningen i Lima, som bestode av ett sändebud och en kanslist, torde få anses vara i behov av en förstärkning. Denna syntes i viss omfattning kunna utnyttjas även för beskickningen i Santiago de Chile. Bl. a. vore det önskvärt att för båda dessa beskickningar få tillgång till en tjänsteman, som skulle kunna vikariera för beskickningscheferna under deras semestrar och tjänstledigheter. De sakkunniga ville sålunda föreslå, att till beskickningen i Lima återföres den befattning som förste beskickningssekreterare, vilken hemflyttats till departementet.

Sändebudet i Lima framhåller, att behovet av en sekreterare vid beskickningen vore trängande och att det visat sig omöjligt att utan en sådan på ett tillfredsställande sätt fullgöra de arbetsuppgifter, särskilt på det handelspolitiska och ekonomiska området, vilka åläge beskickningen och under de senaste åren mångfaldigats. Även om dennas verksamhetsområde hade varit inskränkt till Peru, skulle behov av en sekreterare föreligga. Det vore därför uppenbart, att beskickningschefen varken hunne ägna tillräcklig uppmärksamhet åt Bolivia och Ecuador eller besöka dessa länder i den utsträckning, som vore önskvärd. Att beskickningen, såsom de sakkunniga föreslagit, skulle avstå från sekreteraren för vikariat under beskickningschefens i Santiago de Chile semester eller tjänstledighet vore vidare otillfredsställande. Om man för en sekreterare räknade med en genomsnittlig tjänstgöringstid av tre år, skulle nämligen denne under närmare två tredjedelar av denna tid vikariera för de två beskickningscheferna eller själv åtnjuta semester.

Portugal.

De sakkunniga framhålla beträffande representationen i Portugal följande.

Portugals alltmer utpräglade ställning som hårdvalutamarknad torde ha bidragit till att vår import från detta land, som under de första efterkrigsåren stigit till cirka 27,5 miljoner kronor från 7,6 miljoner kronor år 1938, åter gått tillbaka till 18,7 miljoner kronor år 1948. Samtidigt hade dock exporten dit, som år 1938 utgjort 5,4 miljoner kronor, år 1948 kunnat bibehållas vid ungefär samma nivå som under åren 1946 och 1947, nämligen omkring 40 miljoner kronor. Vårt gällande avtal med Portugal förutsåge emellertid ett balanserat varuutbyte, varför våra exportmöjligheter torde bli beroende av vår import från denna allt hårdare marknad.

Portugal hade hittills försett Sverige med en rad viktiga produkter såsom kopra, sisal, harts, kork och wolfram men även mindre viktiga sådana, som t. ex. sardiner och viner. Av vår egen export vore verkstadsprodukterna relativt väl inarbetade på den portugisiska marknaden. Det portugisiska importlicenssystemet hade ökat arbetsuppgifterna för våra officiella representanter.

Den nuvarande representationen i Lissabon med ett sändebud och en kanslist vore icke tillräcklig för dessa uppgifter, och det skulle i och för sig vara önskvärt att förstärka beskickningen med en beskickningssekreterare. I avsaknaden på ytterligare erfarenheter borde emellertid prövas, huruvida icke behovet av en personalökning tills vidare skulle kunna tillgodoses genom placering av en attaché vid beskickningen.

Sändebudet i Lissabon anför, att 1948 års svensk-portugisiska handelsavtal numera avser ett varuutbyte av omkring 60 miljoner kronor i vardera riktningen, samt understryker, att detta omfattar icke endast moderlandet utan även kolonierna, bl. a. de viktiga Mozambique och Angola i Öst- och Västafrika.

Den nuvarande personalbristen på beskickningen vore så stor att den behöriga handläggningen av t. o. m. de vanligaste löpande ärendena tidtals äventyrades. Att under sådana förhållanden tillgodose kravet på en rationell och effektiv handläggning av de kommersiella frågorna ställde sig helt enkelt ogörligt.

Beskickningen hade i början av år 1946 bestått av sändebud, förste legationssekreterare, handelssakkunnig och kanslibitråde. Handelsrepresentanten hade i maj 1946 lämnat beskickningen och sekreterarebefattningen sedan ett år tillbaka stått tom. Beskickningschefen skötte följaktligen sedan dess beskickningen ensam med ett kanslibitråde vid sin sida. Det låge i öppen dag, att en dylik personalbesättning icke i längden vore tillräcklig för det behöriga tillgodoseendet ens av de många löpande ärendena, informationsverksamheten och ärendena rörande flygtrafiken på Portugal.

Att personalbehovet skulle kunna tillgodoses med en attaché bestredes på det bestämdaste. På grund av de säregna förhållandena i Portugal och de

stora svårigheter språkfrågan uppreste, kunde man rimligtvis ej begära, att en attaché under det första halv- eller helåret av sin tjänstgöring skulle kunna vara till någon nämnvärd hjälp vid de kommersiella ärendenas handläggning. Dessutom fordrades personliga kontakter. Med den tidsbegränsning, som i allmänhet gällde för en attachés tjänstgöring, bleve hans möjligheter att på ett effektivt sätt handlägga handelsärenden starkt beskurna i samtliga de fall, då en lösning endast vore att förvänta genom personliga diskussioner med kontaktmän i olika myndigheter. Beskickningen behövde sålunda omedelbart en förste beskickningssekreterare med erfarenhet av departementala ärenden, vilken finge stanna åtminstone ett par år. Därest en sådan personalökning skulle visa sig otillräcklig för en rationell och effektiv handläggning av de kommersiella frågorna, borde det övervägas, huruvida och på vad sätt behovet av ytterligare personal bäst skulle tillgodoses.

Kommerskollegium och Sveriges allmänna exportförening tillstyrka, att en attaché placeras vid beskickningen.

Storbritannien.

De sakkunnigas förslag berör frågan om fortsatt behov av kommersiellt biträde vid beskickningen i London och behandlas därför icke här.

Sändebudet i London erinrar i sitt yttrande om att handeln med Storbritannien under år 1948 samt de tio första månaderna 1949 uppgått till 17 % av Sveriges utrikeshandel. Storbritannien vore vidare centrum för pund-sterlinggruppen, och monetära spörsmål avseende Sveriges transaktioner med denna diskuterades i regel i London. År 1948 hade 25 % av Sveriges totala utrikeshandel fallit på länder, tillhörande sagda grupp.

Av beskickningens personal deltog beskickningschefen, lantbruksrådet, handelsrådet, en sekreterare, en attaché och sedan hösten 1949 ett kommersiellt biträde i det handelspolitiska arbetet. Beskickningschefen hade under de senaste åren tjänstgjort såsom ordförande vid de årliga förhandlingarna, medan lantbruks- och handelsråden ingått som ombud i förhandlingsdelegationerna. Handelsrådet brukade vidare under två å tre veckor delta i förberedelsearbetena i Stockholm. Denne vore helt tagen i anspråk av de årliga förhandlingarna under omkring tre månader, vartill komme omkring en månad för de sedvanliga sommarförhandlingarna. Under våren upptoges hans tid i avsevärd utsträckning av smärre, kompletterande underhandlingar med vederbörande brittiska myndigheter. För att kunna fullgöra dessa arbetsuppgifter måste han upprätthålla en daglig kontakt med å ena sidan utrikesdepartementets handelsavdelning och å andra sidan nämnda myndigheter ävensom med sina utländska kollegor i London. Han borde dessutom ha tid och tillfälle att genom besök i de viktigaste industricentra förvärva ingående kunskaper om brittiskt ekonomiskt liv. Det dagliga arbetet på beskickningens handelsavdelning vore emel-

lertid så betungande, att handelsrådet med nuvarande personalbestånd icke kunde i önskvärd utsträckning ägna sig åt sina centrala arbetsuppgifter. Av den personal, som stode till hans förfogande — en andre sekreterare, en attaché och ett kommersiellt biträde — vore de två sistnämnda helt unga män, vilka icke stannade mer än omkring två år i London. Med hänsyn till omfattningen och den relativa svårighetsgraden av det arbete, som åvilade beskickningens handelsavdelning, förefölle det nödvändigt att öka personalbeståndet med en förste sekreterare. Upprättandet av en sådan befattning skulle göra det möjligt för handelsrådet att i erforderlig utsträckning ägna sig åt sina väsentligaste arbetsuppgifter. Under hans frånvaro — tre å fyra månader årligen — skulle sekreteraren tjänstgöra såsom chef för handelsavdelningen; med nuvarande personalbestånd finge beskickningschefen i praktiken i dessa fall tjänstgöra som handelsråd.

Uruguay.

De sakkunniga anföra följande.

Sveriges handel med Uruguay, som under de sista förkrigsåren visat ett svenskt importöverskott på omkring 1,5—2 miljoner kronor vid en omslutning, som uppgått till mellan 5,5 och 8 miljoner kronor, hade efter kriget dels avsevärt ökat i omfattning (omslutning år 1946 34,8 miljoner kronor, år 1947 46,4 miljoner kronor, år 1948 25,4 miljoner kronor), dels — efter införandet av importregleringen — visat ett svenskt exportöverskott.

Sedan betalningarna mellan Sverige och Uruguay avtalsmässigt reglerats, torde handelsutbytet sannolikt komma att i huvudsak balansera. Å uruguayansk sida hade under senare tid importrestriktiva åtgärder gjort sig gällande. Sålunda vore all import numera beroende av förhandstillstånd, varvid licensgivningen i stort skulle anpassas efter den uruguayanska handelsbalansens läge i förhållande till respektive importländer. En följd av dessa regler vore, att en nedskärning av den svenska importen tenderar att påverka möjligheten att i Uruguay erhålla importtillstånd för svenska exportvaror. För att kunna övervinna dessa svårigheter torde det vara av vikt, att de svenska exportörerna erhålla ett kontinuerligt stöd från beskickningen i Montevideo.

Sveriges import från Uruguay utgjordes i huvudsak av så viktiga varor som hudar, ull och foderkakor, medan exporten koncentrerade sig till massa, papper, maskiner och apparater samt verktyg och dylikt.

Behovet av diplomatisk representation i Uruguay hade tillgodosetts genom inrättandet år 1949 av en beskickning i Montevideo under ledning av ett beskickningsråd såsom chargé d'affaires. För detta ändamål hade tagits i anspråk en byråchefsbefattning i utrikesdepartementet. Denna anordning måste emellertid betraktas som en nödfallsutväg. Det vore därför erforderligt att inrätta en särskild befattning såsom beskickningsråd.

Kommerskollegium tillstyrker de sakkunnigas förslag.

Departementschefen. Såsom redan i det föregående framhållits, har jag med hänsyn till den återhållsamhet, som av statsfinansiella skäl måst iakttagas beträffande alla önskemål om inrättande av nya tjänster inom statsförvaltningen, ansett mig kunna förordna endast vissa av de sakkunnigas förslag. Av samma grunder har det i rådande läge ej befunnits möjligt att tillmötesgå de förslag om ytterligare förstärkningar av utrikesrepresentationen, som framförts i de över de sakkunnigas betänkande avgivna yttrandena. Detta gäller jämväl vissa i dessa yttranden framkomna men i det föregående ej berörda önskemål om förstärkning av Sveriges representation i Irak och Japan samt å den afrikanska kontinenten.

Amerikas Förenta Stater. Kungl. Maj:t har den 15 november 1949 beslutit upprätta ett olönat konsulat i Houston samt föreskrivit, att en befattning i lönegraden Ca 33 inom utrikesförvaltningen tills vidare skall vara placerad vid detsamma. För ändamålet har tillfälligt disponerats den konsulsbefattning, som är knuten till generalkonsulatet i New York. Då denna snarast möjligt bör återföras till sin ordinarie placeringsort, förordar jag, att en särskild befattning såsom konsul i lönegraden Ca 33 med placering i Houston inrättas.

Av skäl, som anförts i det föregående, anser jag mig däremot icke beredd tillstyrka förslaget om inrättandet av en vicekonsulsbefattning i San Pedro.

Indien. Sveriges intressen i Indien påkalla uppenbarligen, att beskickningen i New Delhi bibehålles. Emellertid bör den byråchefsbefattning, som tagits i anspråk för beskickningen, snarast återföras till handelsavdelningen. Jag får därför föreslå, att en särskild befattning i lönegraden Ca 33 såsom beskickningsråd vid nämnda beskickning inrättas.

Det olönade generalkonsulatets i Bombay behov av en lönad tjänsteman synes vara klart ådagalagt. Tills vidare torde dock en befattning såsom vicekonsul i lönegraden Ca 24 vara till fyllest, och jag förordar, att en dylik befattning inrättas.

Indonesien. Sedan Kungl. Maj:t i december 1949 erkänt Republiken Indonesiens Förenta Stater som oberoende och självständig stat, har Kungl. Maj:t den 3 mars 1950 beslutit, att en beskickning skall upprättas i Djakarta samt att en befattning i lönegraden Ca 33 skall placeras vid nämnda beskickning. För ändamålet har tills vidare tagits i anspråk en befattning såsom byråchef å utrikesdepartementets handelsavdelning.

Den ur administrativ synpunkt provisoriska anordning, som sålunda vidtagits, måste med hänsyn till handelsavdelningens behov snarast möjligt avvecklas. En särskild befattning i lönegraden Ca 33 såsom beskickningsråd vid beskickningen därstädes bör därför inrättas.

Israel. Jag finner de av de sakkunniga framförda synpunkterna å angelägenheten av att en representant för Sverige stationeras i den nya staten värda allt beaktande. Jag förordar därför, att medel från och med instundande budgetår anvisas för att möjliggöra inrättandet av en sådan befattning. För dagen torde det av olika skäl icke låta sig göra att närmare angiva den form, som en eventuell svensk representation kan komma att erhålla. Jag räknar emellertid med att för uppgiften bör avses en tjänsteman i mellangraderna och förordar, att en befattning i lönegraden Ca 33 inrättas för ändamålet.

Mexico. De skäl, som anförts för en förstärkning av beskickningen synas väl grundade. Den till departementet hemflyttade befattningen såsom beskickningssekreterare bör därför återföras till densamma. Detta skulle möjliggöras vid bifall till det i det föregående framlagda förslaget om inrättande av en andre sekreterarebefattning i utrikesdepartementet.

Pakistan. De svenska handelsintressena i Pakistan påkalla uppenbarligen, att en lönad tjänsteman placeras i Karachi. Jag ansluter mig till de sakkunnigas förslag, att därvarande beskickning tillföres en befattning såsom förste beskickningssekreterare, och förordar inrättandet av en dylik befattning i lönegraden Ca 29.

Uruguay. Såsom av det föregående framgår, har en självständig beskickning upprättats i Montevideo genom att för ändamålet tagits i anspråk en befattning såsom byråchef å handelsavdelningen. Jag ansluter mig till de sakkunnigas förslag om att denna befattning återflyttas till departementet och att en befattning såsom beskickningsråd — lönegraden Ca 33 — inrättas för beskickningen i Montevideo.

Avlöningar åt vissa e. o. kanslister.

I 1948 års statsverksproposition (III ht, s. 13) anmäldes ett av utrikesdepartementets sjöfolkssakkunnige uppgjort förslag till förstärkning och omorganisation av den konsulära representationen i Västeuropa och Sydamerika, innefattande bl. a. upprättandet av sex nya kanslistbefattningar. Tre sådana förutsattes i propositionen skola temporärt avlönas genom anlåtande av anslaget till avlöningar av skrivbiträden vid beskickningar och konsulat. Riksdagen biföll Kungl. Maj:ts förslag (skr. nr 3). Statsutskottet förutsatte härvid (utl. nr 3, s. 9—10), att nämnda anslagstekniska anordning skulle få endast tillfällig karaktär.

Jag förordar i anslutning till Kungl. Maj:ts och statsutskottets uttalanden, att nämnda provisorium nu bringas att upphöra. Tre nya extra ordinarie kanslistbefattningar i lönegraden Ce 16 böra i samband därmed inrättas. För detta ändamål erforderliga medel böra äskas under förevarande anslag.

Prisutjämningsstillägg.

I den för innevarande budgetår för diplomatisk och konsulär personal fastställda avlöningsstaten har för prisutjämningsstillägg upptagits en obeecknad delpost å 1 300 000 kronor. I prop. 62/1950 angående vissa under utrikesdepartementets verksamhetsområde hörande anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 har föreslagits, att riksdagen måtte medgiva, att nämnda delpost må för budgetåret 1949/50 överskridas med högst 1 100 000 kronor, väsentligen för att möta den merkostnad, som uppstått i samband med den svenska kronans devalvering under hösten 1949. Därest Kungl. Maj:ts i nämnda proposition framlagda förslag vinner riksdagens bifall, skulle för budgetåret 1949/50 för ifrågavarande ändamål sålunda finnas disponibelt ett belopp av 2 400 000 kronor.

Vid fastställandet av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1950/51 bör hänsyn tagas till den allttjämt på många håll i utlandet stigande prisnivån ävensom till förändringar i växelkurserna. Vidare böra belopp beräknas för de i det föregående föreslagna nya befattningarna. Med utgångspunkt härifrån verkställda beräkningar giva vid handen, att för prisutjämningsstillägg åt diplomatisk och konsulär personal under budgetåret 1950/51 erfordras minst 3 000 000 kronor. Förevarande delpost bör för budgetåret 1950/51 upptagas till detta belopp. Det må i detta sammanhang erinras om att beslut angående fördelningen av ifrågavarande tillägg till diplomatisk och konsulär personal fattas av Kungl. Maj:t efter hörande av utrikesförvaltningens lönenämnd.

I fråga om avlöningsstaten torde få anföras följande.

Anslagsposten 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän. Inrättandet av sju nya befattningar, nämligen fem i lönegraden Ca 33 (Houston, Montevideo, New Delhi, Djakarta och Israel), en i lönegraden Ca 29 (Karachi) och en i lönegraden Ca 24 (Bombay) föranleda en kostnadsökning av ($5 \times 15\,600 + 13\,300 + 10\,300 =$) 101 600 eller i runt tal 102 000 kronor. Utgifterna för vikariatsersättningar beräknas nedgå med 32 000 kronor. Anslagsposten bör sålunda höjas med ($102\,000 - 32\,000 =$) 70 000 kronor eller till 1 962 000 kronor.

Beträffande anslagsposten 2. Exspektansarvoden, som i gällande riksstat uppförts med 85 000 kronor, torde någon ändring icke påkallas.

Anslagsposten 3. Avlöningar till icke-ordinarie personal. Ändrad löneklassberäkning för ett beskickningsråd minskar kostnaderna med 500 kronor. Inrättandet av tre kanslistbefattningar i lönegraden Ce 16 försäkra merutgifter å ($3 \times 7\,000 =$) 21 000 kronor. Vidare beräknas kostnaderna för vikariatsersättningar stiga med 12 500 kronor. Överföring av tre befattningar i respektive 33:e, 29:e och 24:e lönegraden från det förutvarande anslaget A. 3. öka slutligen utgifterna med 39 000 kronor. Anslagsposten bör därför höjas med ($-500 + 21\,000 + 12\,500 + 39\,000 =$) 72 000 kronor.

Anslagsposten 4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie

tjänstemän. Delposten till prisutjämnings tillägg bör enligt nyss angivna förslag ökas med 1 700 000 kronor till 3 000 000 kronor. Delposten till särskilda förmåner i övrigt bör höjas med 72 000 kronor med hänsyn till väntad belastning, 15 000 kronor för tillägg för befattning i lönegraden Ca 29, som utflyttas till Mexico samt (93 000 + 5 000 + 28 000 + 2 000 =) 128 000 kronor för ortstillägg, barnbidrag, utomeuropeiskt tillägg och chargé d'affaires-tillägg för nya befattningar. Kostnaderna för bidrag för inköp av bil samt för förflyttningsbidrag väntas stiga med 2 000, respektive 70 000 kronor. Utgifterna för språktillägg torde däremot komma att nedgå med 2 000 kronor. Delposten bör sålunda höjas med (72 000 + 15 000 + 128 000 + 2 000 + 70 000 - 2 000 =) 285 000 kronor. Nu ifrågavarande anslagspost bör därför ökas med sammanlagt (1 700 000 + 285 000 =) 1 985 000 kronor.

Anslagsposten 5. Rörligt tillägg bör med hänsyn till inrättande av nya befattningar och väntad belastning höjas med 25 000 kronor till 235 000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande förteckning över diplomatisk och konsulär personal, tjänstgörande utom riket:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat:	
A. Placerade vid beskickning eller lönat konsulat:	
4 sändebud	Co 19
7 sändebud	Co 17
21 sändebud	Co 14
6 generalkonsuler	Co 14
25 beskickningsråd, handelsråd eller konsuler	Ca 33
22 förste beskickningssekreterare eller förste vicekonsuler	Ca 29
13 beskickningssekreterare eller vicekonsuler	Ca 24
30 förste kanslister eller kanslister	Ca 20
	} eller Ca 16
B. Placerade enligt Kungl. Maj:ts beprövande:	
3 beskickningsråd, handelsråd eller konsuler	Ca 33

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 24:

A. Placerade vid beskickning eller lönat konsulat:	
1 beskickningsråd	Ce 33
B. Placerade enligt Kungl. Maj:ts beprövande:	
3 förste beskickningssekreterare eller förste vicekonsuler	Ce 29

b) godkänna följande avlöningsstat för diplomatisk och konsulär personal, tjänstgörande utom riket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1950/51:

Avlöningsstat.		Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>		1 962 000
2. Exspektansarvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>		85 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal		270 000
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:		
	Kronor	
a. prisutjämningsstillägg	3 000 000	
b. särskilda förmåner i övrigt, <i>förslagsvis</i>	2 688 000	5 688 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		235 000
	Summa kronor	8 240 000

c) till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Diplomatsk och konsulär personal m. m.* för budgetåret 1950/51 anvisa ett förslagsanslag av 8 240 000 kronor.

[2] 2. Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Attachéer.

	Anslag Kronor	Nettoutgift Kronor
1947/48	718 800	750 198
1948/49	779 000	754 249
1949/50 (statsliggaren s. 169) ..	819 000	
» (föreslaget anslag å till- läggsstat)	175 000	
1950/51 (i statsverkspropositio- nen beräknat belopp) ..	1 000 000	
» (förslag)	1 081 000	

Kungl. Maj:t har den 20 maj 1949 för detta anslag fastställt följande avlöningsstat:

Avlöningsstat.		Kronor
1. Avlöningar till icke-ordinarie personal		419 000
2. Särskilda löneförmåner:		
	Kronor	
a. ortstillägg m. m., <i>förslagsvis</i>	250 000	
b. prisutjämningsstillägg	100 000	350 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		50 000
	Summa kronor	819 000

En förstärkning av den yngre diplomatiska personalen såväl utomlands som i departementet framstår av flera skäl såsom önskvärd. Vid varje beskickning, åtminstone sådan som förestås av en tjänsteman med sändebuds

ställning, bör sålunda, såsom bl. a. framhållits av Amerikautredningen, finnas förutom beskickningschefen minst ytterligare en karriärtjänsteman (jfr prop. 280/1943 s. 10). Ur denna synpunkt bör en attaché tillföras beskickningen i Wien. Av samma grunder samt av skäl, som tidigare anförts (s. 33), erfordras även en attaché vid beskickningen i Lissabon. Dessutom föreligger behov av attachéer vid beskickningen i Bryssel och vid Sveriges delegation hos Förenta Nationerna i New York.

I fråga om avlöningsstaten torde få anföras följande.

Anslagsposten 1. Avlöningar till icke-ordinarie personal bör ökas med 32 000 kronor för avlöning av fyra nya attachéer. Anslagsposten bör dessutom höjas med 21 000 kronor för beräknad uppflyttning i reglerad beföringsgång samt 4 000 kronor för vikariatsersättningar eller med sammanlagt (32 000 + 21 000 + 4 000 =) 57 000 kronor och sålunda uppföras med 476 000 kronor.

Anslagsposten 2. Särskilda löneförmåner. Delposten till ortstillägg m. m. torde kunna sänkas med 34 000 kronor och alltså uppföras med 216 000 kronor, varav 27 000 kronor belöpa sig å fyra nya attachéer. Delposten till prisutjämningsstillägg bör, väsentligen på grund av den svenska valutans nedskrivning, höjas med 232 000 kronor till 332 000 kronor. Anslagsposten i dess helhet bör sålunda ökas med sammanlagt (— 34 000 + 232 000 =) 198 000 kronor eller till 548 000 kronor.

Anslagsposten 3. Rörligt tillägg bör ökas med 3 000 kronor för redan befintliga tjänster och 4 000 kronor för de fyra nya attachéerna eller med sammanlagt 7 000 kronor till 57 000 kronor.

En höjning av förevarande anslag skulle alltså erfordras med (57 000 + 198 000 + 7 000 =) 262 000 kronor, varav (32 000 + 42 000 + 4 000 =) 78 000 kronor belöpa sig å de fyra nya attachéerna. Detta bör sålunda för nästinstundande budgetår uppföras med 1 081 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för attachéer, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1950/51:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	476 000
2. Särskilda löneförmåner:	Kronor
a. ortstillägg m. m., <i>förslagsvis</i>	216 000
b. prisutjämningsstillägg	332 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	57 000
Summa kronor	1 081 000

b) till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Attachéer* för budgetåret 1950/51 anvisa ett förslagsanslag av 1 081 000 kronor.

[4] 3. Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Pressattachéer.

	Anslag Kronor	Nettoutgift Kronor
1947/48	272 800	295 828
1948/49	298 000	274 375
1949/50 (statsliggaren s. 170) ..	308 000	
» (föreslaget anslag å till- läggsstat)	20 000	
1950/51 (i statsverkspropositio- nen beräknat belopp) ..	340 000	
» (förslag	340 000	

För detta anslag ha fastställts följande personalförteckning och avlöningsstat:

Personalförteckning.		Lönegrad
Befattning		
8 pressattachéer		Ce 29

Avlöningsstat.		Kronor
1. Avlöningar till icke-ordinarie personal		114 000
2. Särskilda löneförmåner:	Kronor	
a. ortstillägg, <i>förslagsvis</i>	170 000	
b. prisutjämningsstillägg	10 000	180 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		14 000
	Summa kronor	308 000

I detta sammanhang torde böra anmälas att, enligt vad *sändebudet i Washington* framhållit, intresset hos myndigheter och enskilda i Amerikas Förenta Stater för den svenska sociala lagstiftningen och kooperativa rörelsen befunnit sig i ständig ökning. Det hade för beskickningen i Washington känts som en allvarlig brist, att icke en tjänsteman ställts till förfogande, som ägde tillfyllestgörande förkunskaper för att kunna ingående följa den pågående sociala omdaningsprocessen och på ett verkligt sakkunnigt sätt besvara alla de förfrågningar inom det sociala området, som i stor omfattning riktades till beskickningen. Vidare hade man starkt känt avsaknaden av en tjänsteman, som kunde handleda de svenskar, vilka kommo till Förenta Staterna för att studera ifrågasatt förhållanden. Det ifrågasattes därför, huruvida icke en yngre person, helst från den svenska arbetarrörelsen, lämpligen för ändamålet borde knytas till beskickningen.

Departementschefen. Det har ej varit möjligt att i rådande läge på budgeten bereda medel för inrättandet av den ifrågasatta befattningen. Jag finner emellertid uppslaget väl värt beaktande och vill undersöka, om det kan i annan form åtminstone i viss mån tillgodoses.

I fråga om avlöningsstaten torde få anföras följande.

Anslagsposten 1. Avlöningar till icke-ordinarie personal bör upptagas med oförändras belopp, 114 000 kronor.

Anslagsposten 2. Särskilda löneförmåner. Delposten till ortstillägg bibehålles vid samma belopp som innevarande budgetår eller 170 000 kronor. Delposten till prisutjämningsstillägg bör i enlighet med företagna beräkningar ökas med 30 000 kronor till 40 000 kronor.

Anslagsposten 3. Rörligt tillägg, som i gällande stat är uppförd med 14 000 kronor, bör höjas med 2 000 kronor till 16 000 kronor.

Ett godkännande av dessa förslag skulle medföra en ökning av anslaget med (30 000 + 2 000 =) 32 000 kronor eller från 308 000 kronor till 340 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för pressattachéer, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1950/51:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	114 000
2. Särskilda löneförmåner:	
a. ortstillägg, <i>förslagsvis</i>	170 000
b. prisutjämningsstillägg	40 000
	210 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	16 000
	Summa kronor 340 000

b) till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Pressattachéer* för budgetåret 1950/51 anvisa ett förslagsanslag av 340 000 kronor.

[5] 4. Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Skrivbiträden och

5. Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Extra biträden och vaktbetjänte.

	Skrivbiträden		Extra biträden och vaktbetjänte	
	Anslag Kronor	Nettoutgift Kronor	Anslag Kronor	Nettoutgift Kronor
1947/48	2 780 000	2 399 595	850 000	669 981
1948/49	2 145 000	2 287 609	710 000	793 585
1949/50 (statsliggaren s. 170 och 171)	2 600 000		750 000	
» (föreslaget anslag å tilläggsstat)	800 000		350 000	
1950/51 (i statsverkspro- positionen beräk- nat belopp)	3 400 000		1 000 000	
» (förslag)	2 500 000		2 500 000	

För avlöningar åt biträdespersonal vid beskickningar och konsulat — skrivbiträden, extra biträden och vaktbetjänte — ha för innevarande budgetår anvisats två reservationsanslag å 2 600 000, respektive 750 000 kronor. Under förutsättning av riksdagens bifall till Kungl. Maj:ts förslag i prop. 62/1950 angående anvisande av anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 för ifrågavarande ändamål av 800 000, respektive 350 000 kronor, skulle för innevarande budgetår för avlöningar åt biträdespersonalen vid beskickningar och konsulat finnas tillgängliga reservationsanslag å tillhopa 4 500 000 kronor, varav 3 400 000 kronor för avlöningar åt skrivbiträden och 1 100 000 kronor för avlöningar åt extra biträden och vaktbetjänte.

Gjorda beräkningar, vid vilka hänsyn tagits till den alltjämt på många håll i utlandet stigande prisnivån, förändringar i tillämpade växelkurser och behovet av biträdespersonal vid de nya beskickningar och konsulat, som enligt de i det föregående framlagda förslagen skulle upprättas, giva vid handen, att medelsbehovet för avlöningar åt ifrågavarande biträdespersonal under nästinstundande budgetår ej bör beräknas till mindre än 5 000 000 kronor.

Det synes vidare önskvärt, att beloppet uppdelas på nu ifrågavarande två reservationsanslag under hänsynstagande till de arbetsuppgifter, som ankomma på den från anslagen avlönade biträdespersonalen, varvid avlöningar åt personal för renskrift, arkivarbete och andra likartade kansligöromål tillföras anslaget för avlöningar åt skrivbiträden samt avlöningar åt övrig biträdespersonal tillföras anslaget för avlöningar åt extra biträden och vaktbetjänte. I överensstämmelse härmed bör för budgetåret 1950/51 förstnämnda anslag beräknas till 2 500 000 kronor och det senare anslaget till likaledes 2 500 000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till

a) 4. *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Skrivbiträden* för budgetåret 1950/51 anvisa ett reservationsanslag av ..... 2 500 000 kronor;

b) 5. *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Extra biträden och vaktbetjänte* för budgetåret 1950/51 anvisa ett reservationsanslag av ..... 2 500 000 kronor.

[6] 6. Kontorskostnadsersättningar åt lönade tjänstemän.

	Anslag Kronor	Nettoutgift Kronor
1947/48	270 000	240 167
1948/49	225 000	205 293
1949/50 (statsliggaren s. 171) ..	210 000	
» (föreslaget anslag å tilläggsstat)	40 000	
1950/51 (i statsverkspropositionen beräknat belopp)	250 000	
» (förslag)	285 000	

Den svenska kronans devalvering medför en ökning av kostnaderna under detta anslag. Denna har beräknats till 40 000 kronor. Inrättandet av i det föregående föreslagna nya befattningar i utlandet förorsaka vidare merutgifter för hyra av kanslilokaler m. m. Dessa torde kunna uppskattas till 35 000 kronor. Anslaget bör sålunda höjas med $(40\ 000 + 35\ 000 =)$ 75 000 kronor eller till 285 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kontorskostnadsersättningar åt lönade tjänstemän* för budgetåret 1950/51 anvisa ett reservationsanslag av 285 000 kronor.

Vad ministern för utrikes ärendena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt, behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sture Johanson.
